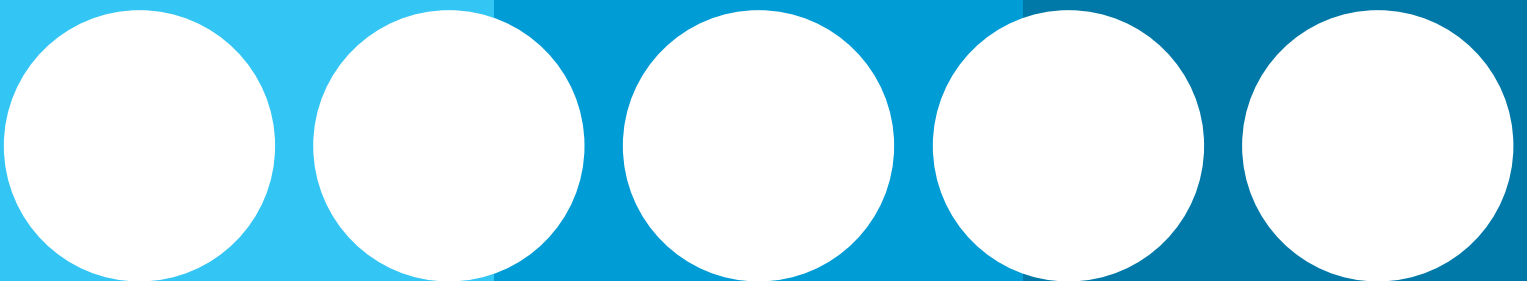

Datainspektionens årsredovisning 2004

Innehåll

Året som gått	5
Omvärlden	6
Lagar	7
Verksamhetens mål	9
Organisation	10
Verksamhetsgren 1 – Tillsyn över behandlingen av personuppgifter	11
Verksamhetsgren 2 – Tillsyn och tillståndsgivning inom kreditupplysnings- och inkassoverksamheten	25
Verksamhetsgren 3 – Tillsyn över personregister inom polis- och tullsamarbetet	29
Övrig återrapportering enligt regleringsbrevet	32
Datainspektionens utveckling till 24-timmarsmyndighet	32
Uppdrag enligt regleringsbrevet	33
Kompetensförsörjning	33
Sjukfrånvaro	34
Styrelsen	34
Resultaträkning	35
Balansräkning	36
Anslagsredovisning	37
Finansieringsanalys	37
Tilläggsupplysningar och noter	38
Väsentliga uppgifter	41

Datainspektionen är en central förvaltningsmyndighet som har till uppgift att skydda människors privatliv i IT-samhället. Skyddet ska tillgodoses utan att användningen av teknik onödigt hindras eller försvåras.

Datainspektionen skapar förutsättningar för att god sed iakttas i kreditupplysnings- och inkassoverksamhet.

Datainspektionen är Sveriges nationella tillsynsmyndighet för behandling av personuppgifter enligt Europakonventionen, Schengenkonventionen och konventionen om EU:s tullinformationssystem.

Datainspektionen hjälper enskilda personer som har råkat ut för integritetskränkningar, följer upp klagomål och gör inspektioner.

Datainspektionen lägger stor vikt vid förebyggande arbete, främst genom information. Råd och hjälp åt personuppgiftsombud prioriteras. Inspektionen utfärdar föreskrifter och allmänna råd och ger synpunkter på utredningar och lagförslag

Datainspektionen följer och beskriver utvecklingen på IT-området när det gäller frågor som rör integritet och ny teknik.

Året som gått

Datainspektionens uppgift enligt regeringens regleringsbrev är att säkerställa att behandlingen av personuppgifter inte medför otillbörligt intrång i enskildas personliga integritet. Målet ska uppnås utan att användningen av teknik onödigt försvåras. Det vore naturligtvis önskvärt att i det här sammanhanget kunna besvara frågan om målet för vår verksamhet har uppnåtts. Om man utgår från frekvensen av inkomna klagomål, dialogen med bl.a. personuppgiftsombuden och de iakttagelser, som görs inom ramen för inspektionsverksamheten, är min bedömning att skyddet för den personliga integriteten är högt i Sverige, dvs. det ovan angivna målet är uppnått. Med de här utgångspunkterna finns det således skäl att känna en viss tillfredsställelse. Bedömningen bygger naturligtvis på de principer angående offentlighet, öppenhet och yttrandefrihet som gäller i Sverige och innebär därför ingen jämförelse med andra länders integritetsskydd.

Samtidigt som ovanstående påstående görs finns skäl till följande, problemorienterade reflektion angående den allmänna samhällsutvecklingen. Idag kan vi se en närmast gränslös omfattning i hela samhället av den behandling av personuppgifter, som sker i olika IT-media. Förutom alla stora databaser med personuppgifter, som sedan länge funnits inom stat, kommun och landsting, finns numera ett oräkneligt antal inom näringslivet, inom olika föreningar, sammanslutningar m.m. Vidare pågår inom i stort sett hela den offentliga sektorn en omfattande omstrukturering, som många gånger påverkar både databasernas innehåll och vilka som har åtkomst till dem.

Till detta ska läggas en strid ström av tekniska landvinningar, som ger allt större möjligheter till övervakning, kontroll, registrering och identifiering av människor. Biometri som metod för identifiering blir allt mer frekvent. Till exempel har EU nyligen fastslagit att de kommande passen ska innehålla biometriska uppgifter. Under 2004 prövade Datainspektionen några biometriärenden från skolans värld. Ett fall gällde inloggning till skolans datorer med hjälp av fingeravläsning.

Ett annat avsåg fingeravläsning som metod för att kontrollera att skolmåltidsavgiften betalats. Det förstnämnda ärendet godtogs av DI, medan däremot det sistnämnda ansågs oförenligt med personuppgiftslagen. Det beslutet har överklagats till länsrätten. Ett annat tekniskt område, med en enorm utvecklingstakt och stor betydelse för den personliga integriteten, är den allt mer sofistikerade och allt billigare utrustningen för kameraövervakning. Som ytterligare exempel på ny teknik, vilken skulle kunna påverka integriteten i mycket hög grad, kan nämnas att ett företag under året besökte DI för att presentera en programvara, vars funktion var att analysera röster, d.v.s. bedöma stressnivå och sanningshalt. Programvaran används kommersiellt i bl.a. Storbritannien.

Jag har egentligen svårt att tänka mig någon annan statlig myndighet, för vilken de senaste tio årens omvärldsförändringar i så hög grad ger anledning till nya prioriteringar och omprövning av metoder och arbetssätt. Samtidigt är Datainspektionen en relativt liten myndighet med ungefär samma storlek på resurserna som vid tiden före Internets stora genomslag. Det är därför egentligen inte möjligt att ha en total kontroll och ingående kunskap över personuppgiftshanteringen i hela samhället. En sådan kontroll är heller inte önskvärd, men en god överblick är nödvändig för att kunna motverka hoten mot den enskildes integritet.

Jag har nu haft förmånen att under drygt tio månader leda den här myndigheten. Under den tiden har det vuxit fram en insikt om att vår i särklass största utmaning är att, inom nu gällande ekonomiska ramar, finna en optimal balans mellan, å ena sidan frågor, som aktualiseras av medborgare, företag och personuppgiftsansvariga och, å andra sidan, sådana insatser som vi själva väljer att påbörja utifrån en bedömning av risk för missbruk, särskilt integritetskänsliga områden eller nya företeelser.

Göran Gräslund
Generaldirektör

Omvärlden

Dataskyddsdirektivet och personuppgiftslagen

Genom personuppgiftslagen (PuL) införlivades EG:s dataskyddsdirektiv¹ med svensk lagstiftning. Direktivet anger vilket skydd som ska finnas för enskilda vid behandling av personuppgifter. Tanken är att personuppgifter ska kunna flöda fritt inom EU till gagn för den inre marknaden. Direktivet är detaljerat och ger begränsat utrymme för de enskilda staterna att välja egna lösningar i lagstiftningen.

EU-kommissionen avgav i maj 2003 en rapport² om hur medlemsstaterna genomför direktivet. Kommissionen bedömer att direktivet inte bör ändras på nuvarande stadium men anger i en arbetsplan ett antal åtgärder som behövs inom ramen för direktivet. Där anges förenklingar i personuppgiftsansvarigas anmälningsskyldighet, särskilt utpekades möjligheten att utse personuppgiftsombud. Datainspektionen deltar inom EU i en särskild arbetsgrupp som ska medverka till att direktivet genomförs enhetligt när det gäller anmälningsskyldigheten. Se vidare avsnittet *Internationellt* på sidan 19.

I betänkandet (SOU 2004:6) Översyn av personuppgiftslagen föreslås att hanteringen av personuppgifter som inte ingår i personregister ska underlättas. De flesta av hanteringsreglerna i PuL föreslås inte gälla för behandling av personuppgifter i ostrukturerat material såsom löpande text. Betänkandet har remissbehandlats och bereds nu inom Justitiedepartementet.

Under år 2004 har regeringen beslutat om en parlamentariskt sammansatt kommitté som ska kartlägga och analysera sådan lagstiftning som rör den personliga integriteten (direktiv 2004:51). Kommittén har antagit namnet Integritetsskyddskommittén och ska slutredovisa sitt arbete senast den 30 mars 2007.

Ny teknik skapar integritetsrisker

Biometri är en samlingsbeteckning på tekniker där fysiologiska särdrag omvandlas till en unik digital profil. De senaste åren har kraven skärpts på att

man ska kunna styrka sin identitet och ofta nämns biometri som lösningen. EU har beslutat att medlemsländerna ska införa nya pass med chip som innehåller biometriska data: ansiktsform och fingeravtryck. De nationella id-korten som ska ersätta passen inom EU kommer också att förses med biometriska uppgifter. På flera flygplatser avläses mönstret i ögats iris och på marknaden finns datorer som i standardutförande har inloggning med fingeravtryck. I detta sammanhang kan även nämnas system för analys av en persons röst i syfte att bedöma stressnivå och sanningshalt. Användning av biometriska data medför integritetsrisker och frågan har diskuterats i EU:s 29-grupp³ som har antagit ett arbetsdokument om biometri och integritet⁴, ett arbetsdokument om genetiska data⁵ och publicerat sin uppfattning om biometriska uppgifter i identitetshandlingar⁶.

DNA. En utredare har nyligen föreslagit en utökad registrering av DNA-profiler och mot slutet av året pågick en intensiv debatt om ett heltäckande DNA-register för identifiering av brottslingar och olycksoffer.

RFID, radiofrekvent identifiering, fungerar som en vanlig etikett med streckkod, men RFID-taggen är mycket mindre, innehåller mer information och kan via en radiosignal avläsas på någon meters håll, tvärs igenom kläder och väskor. Kläder, skor, böcker, sedlar och annat kan märkas med RFID. Vissa länder förbereder pass med RFID.

Kameraövervakningen ökar kraftigt i omfattning både i Sverige och utomlands. Butiker, taxibilar och områden med hög brottslighet förses med kameror. Kamerorna blir mindre och billigare och man arbetar intensivt med att ta fram pålitliga system för automatisk ansiktsgenkänning. Idag svarar de 21 länsstyrelserna för tillsynen över kameraövervakning av platser dit allmänheten har tillträde. I två motioner till riksdagen föreslås att Datainspektionen ska samordna tillsynen. EU:s 29-grupp har publicerat sin uppfattning om kameraövervakning⁷.

Kameramobiler ökar risken för att integritetskränkande bilder läggs ut på Internet. Ett antal sådana fall har förekommit under året.

Slutligen några exempel på när ny användning av befintlig teknik kan skapa integritetsrisker.

IT-stöd inom hälso- och sjukvården används i allt större omfattning vilket innebär att känsliga personuppgifter i journaler, provsvar och remisser hanteras digitalt i allt större system med möjlighet för åtkomst för allt fler. När det gäller patientinformation i journaler pågår i flera landsting en utveckling mot att sjukvårdspersonal (läkare och sjuksköterskor) skall ha behörighet att läsa all information om en patient som finns inom hela landstinget. Idag är behörigheten oftast begränsad till uppgifter om patienter vid den egna kliniken, vårdcentralen eller liknande.

Trafikdata är teleoperatörernas uppgifter om telefonsamtal och datatrafik. Inom EU behandlas nu ett förslag från bl.a. Sverige om att uppgifterna ska sparas i upp till tre år så att polisen ska kunna använda dem för att spåra telefonsamtal, SMS, e-post och uppkopplingar mot webbplatser. Teledata från mobiltelefoner visar också var telefonen har befunnit sig. EU:s 29-grupp har publicerat sin uppfattning om förslaget⁸.

Lagar

Datainspektionen är tillsynsmyndighet för personuppgiftslagen, kreditupplysningslagen och inkassolagen.

Personuppgiftslagen (PuL)

PuL har till syfte att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks när personuppgifter behandlas. Lagen omfattar behandling av personuppgifter som är helt eller delvis automatiserad samt även manuellt förda personregister. Rent privat behandling av personuppgifter är undantagen. Undantag gäller även med hänsyn till offentlighetsprincipen samt tryck- och yttrandefriheten.

I PuL anges grundläggande krav på behandling av personuppgifter samt när behandling är tillåten. För behandling av känsliga uppgifter finns särskilt restriktiva bestämmelser. Lagen bygger i hög grad på samtycke från den registrerade. Vidare innehåller PuL bestämmelser om information till de registrerade, om korrigerings- och raderingsrätt och om säkerhet vid behandling.

Databehandling av personuppgifter ska anmälas till Datainspektionen, där anmälningarna förs in i ett offentligt register. Omfattande undantag från anmälningsskyldigheten finns föreskrivna i lagen, personuppgiftsförordningen och föreskrifter från Datainspektionen.

Undantag från anmälningsskyldigheten gäller bl.a. när ett personuppgiftsombud har utsetts och anmälts till inspektionen. Ett personuppgiftsombud har till uppgift att självständigt kontrollera den personuppgiftsansvariges behandlingar. Vissa särskilt integritetskänsliga behandlingar ska alltid anmälas till Datainspektionen för förhandskontroll.

Datainspektionens huvuduppgifter när det gäller PuL är att utöva tillsyn bl.a. genom inspektioner, att bedriva informationsverksamhet samt att ge ut föreskrifter och allmänna råd. Datainspektionen har även till uppgift att avge yttranden över förslag till s.k. branschöverenskommelser.

PuL kompletteras av regeringens föreskrifter i personuppgiftsförordningen (1998:1191). Under året har ytterligare bestämmelser införts

1. Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter.

2. Rapporten, KOM(2003)265, finns på webben (på svenska). Gå in på www.datainspektionen.se, "Länkar", "EU Data Protection", "Report on the transposition...".

3. 29-gruppen är en arbetsgrupp som ska se till att dataskyddsdirektivet tillämpas lika i alla EU-länder. Datainspektionen är Sveriges representant i gruppen.

4. Dokumentet om biometri finns på webben. Gå in på www.datainspektionen.se, "Länkar", "EU Data Protection", "Art.29 Data Protection Working Party", "Documents adopted", WP 80 2003.

5. Se 4. WP 91 2004.

6. Se 4. Opinion 7/2004, WP 96.

7. Se 4. Opinion 4/2004, WP 89.

8. Se 4. Opinion 9/2004, WP 99.

i förordningen om överföring av uppgifter till tredje land.

Särregler i annan lagstiftning tar över bestämmelserna i PuL. Det finns ett stort antal författningar med särregler, som Datainspektionen har att beakta i sin tillsynsverksamhet. Som exempel på författningar som inspektionen har att tillämpa vid sidan av PuL kan nämnas särskilda lagar om behandlingen av personuppgifter inom socialförsäkringens administration, skatteförvaltningen, hälso- och sjukvården, socialtjänsten och polisverksamheten. Lagen om elektronisk kommunikation är också ett exempel på en författning med särregler. Den lagen innehåller ett särskilt kapitel om integritetsskydd med bestämmelser om behandling av personuppgifter vid tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster samt vid abonnentupplysning. Särregler om behandling av personuppgifter i en verksamhet kan även finnas i författningar som beslutas av regeringen. Exempelvis är behandling av personuppgifter inom Kustbevakningen reglerad i en förordning.

Kreditupplysningslagen (KuL)

Kreditupplysningsföretagen samlar in uppgifter om företagens ekonomiska förhållanden och om enskilda personers ekonomiska och personliga förhållanden. Alla personer över 15 år finns registrerade hos de största kreditupplysningsföretagen.

KuL, som tillkom år 1973, är främst en integritetslagstiftning, men lagen ska också bidra till en effektivt fungerande kreditupplysningsverksamhet.

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet behöver normalt tillstånd från Datainspektionen. Tillstånd får meddelas endast om verksamheten kan antas bli bedriven på ett sakkunnigt och omdömesgillt sätt. Genom bl.a. inspektioner kontrollerar Datainspektionen hur KuL efterlevs.

Justitiedepartementet arbetar med en översyn av KuL i ljuset av att kreditupplysningar numera lämnas på andra medier än tidigare. En huvudfråga har varit om KuL behöver ändras för att skyddet av den enskildes integritet alltjämt ska vara tillfredsställande. Översynen omfattar även andra frågor om kreditupplysningar, bl.a. över-

väganden om skyddet för den enskilde behöver stärkas när det gäller enstaka betalningsförsummelser.

Inkassolagen (IKL)

Den som ska driva in fordringar för någon annans räkning, eller fordringar som har övertagits för indrivning, måste normalt ha Datainspektionens tillstånd. För att få tillstånd krävs att någon i företagets ledning har sakkunskap inom inkassoområdet och är omdömesgill. Datainspektionen bedömer om kraven är uppfyllda och ser till att företaget iakttar god inkassosed.

Övrigt

Enligt en särskild bestämmelse i polisdatalagen tillämpas fortfarande datalagen till utgången av år 2005 för polisregister som förs med Datainspektionens tillstånd.

Verksamhetens mål

Enligt regeringens regleringsbrev för budgetåret 2004 har det övergripande målet för Datainspektionen varit att värna integriteten vid behandling av personuppgifter.

I regleringsbrevet har Datainspektionens verksamhet delats in i följande verksamhetsgrenar med angivna verksamhetsmål.

Verksamhetsgren 1 Tillsyn över behandlingen av personuppgifter

Mål 1: Datainspektionen ska säkerställa att behandlingen av personuppgifter inte medför otillbörligt intrång i enskildas personliga integritet. Målet ska nås utan att användningen av teknik onödigt hindras eller försvåras.

Mål 2: Datainspektionen ska förstärka arbetet med att få till stånd en ökad självreglering genom bl.a. flera branschöverenskommelser. Målet är att Datainspektionen under året ska avge yttranden över minst två nya branschöverenskommelser.

Mål 3: Datainspektionen ska arbeta aktivt för att antalet personuppgiftsansvariga som har personuppgiftsombud ska öka. Målet är att antalet personuppgiftsansvariga som har personuppgiftsombud under året ska öka med minst fem procent.

Verksamhetsgren 2 Tillsyn och tillståndsgivning inom kredit- upplysnings- och inkassoverksamhet

Mål: Datainspektionen ska säkerställa att god sed iakttas i kreditupplysnings- och inkassoverksamhet.

Verksamhetsgren 3 Tillsyn över personregister inom polis- och tullsamarbetet

Mål: Datainspektionen ska säkerställa att individers rättigheter inte kränks vid registrering, utlämnande och användning av personuppgifter.

Organisationsstyrning

24-timmarsmyndigheten

Mål: Hög tillgänglighet och god service ska prägla Datainspektionens verksamhet. Inriktningen ska vara att information och service i så hög utsträckning som möjligt ska vara elektroniskt tillgänglig och att Datainspektionen utvecklas till en 24-timmarsmyndighet i enlighet med intentionerna i regeringens förvaltningspolitiska handlingsprogram.

Kompetensförsörjning

Mål: Datainspektionen ska verka för en långsiktig och god personalförsörjning med för verksamheten ändamålsenlig kompetens.

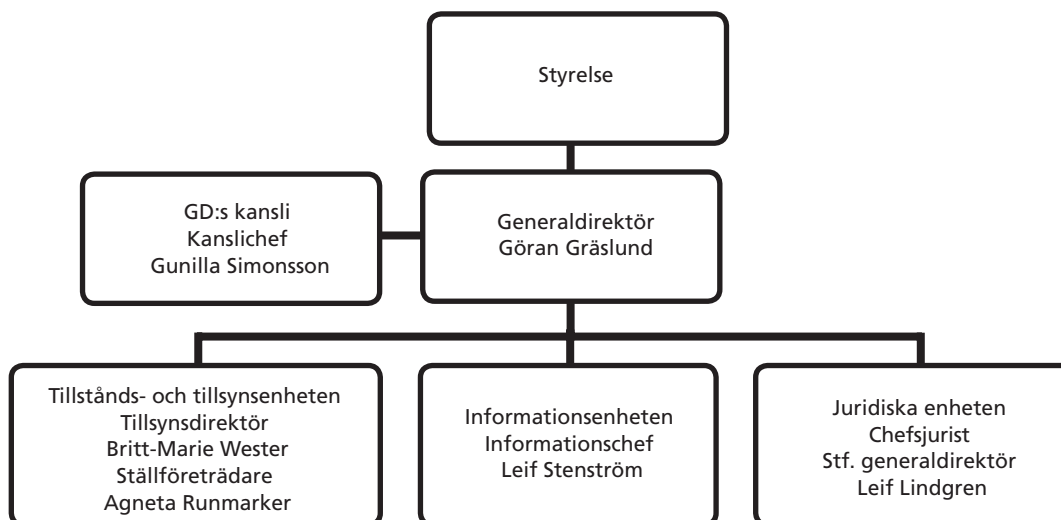
Regeringens återrapporteringskrav

Den närmare återrapporteringen i enlighet med regleringsbrevet finns på följande sidor:

Verksamhetsgren – Tillsyn över behandlingen av personuppgifter	sidan 11
Verksamhetsgren – Tillsyn och tillståndsgivning inom kredit- upplysnings- och inkassoverksamheten	sidan 25
Verksamhetsgren – Tillsyn över personregister inom polis- och tullsamarbetet	sidan 29
Övrig återrapportering:	
Medverkan i lagstiftningsarbete och remissverksamhet	sidan 32
Övriga informations- och utbildningsinsatser	sidan 32
Övrig medverkan i internationellt samarbete	sidan 32
24-timmarsmyndigheten	sidan 32
Kompetensförsörjning	sidan 33
Uppdrag enligt regleringsbrevet	sidan 33

Fullständig kostnadsfördelning har gjorts på de olika verksamhetsgrenarna. Till kostnad per verksamhetsgren har således fördelats, såväl för år 2004 som i jämförelsetalen för år 2003 och 2002, även kostnaderna för medverkan i lagstiftningsarbete, remissverksamhet, informations- och utbildningsinsatser samt medverkan i internationellt samarbete.

Organisation

Styrelsen

består av generaldirektören som ordförande och åtta övriga ledamöter som förordnas av regeringen.

Generaldirektörens kansli

ansvarar för verksamhetsplanering, ekonomi-, löne-, personal- och allmän administration, registratur och arkivvård, det interna IT-stödet samt lokaler, vaktmästeri och reception. Kansliet består av en kanslichef, två jurister samt åtta administratörer.

Tillstånds- och tillsynsenheten

handlägger ärenden enligt personuppgifts-, inkasso- och kreditupplysningslagen. Enheten handlägger klagomål, genomför inspektioner och följer upp tillsynsaktiviteter. Dessutom utarbetar man informationsmaterial, tillsynsrapporter och allmänna råd, ansvarar för samråd med personuppgiftsombuden samt deltar i seminarie- och föreläsningssyftet. Enheten består av en tillsynsdirektör som chef, en ställföreträdande chef samt elva jurister och tre IT-specialister.

Informationsenheten

informerar myndigheter, företag, organisationer, personuppgiftsombud, media och allmänheten om integritetsskyddsreglerna och Datainspektionens verksamhet. Informationsenheten arrangerar seminarier, konferenser och föreläsningar, producerar trycksaker och den periodiska skriften magazin DIREKT samt ansvarar för inspektionens webbplats. Ett call-center besvarar frågor per telefon och e-post och en särskild kontaktperson ger personuppgiftsombuden service. Enheten består av en informationschef, tre jurister och tre informatörer.

Juridiska enheten

ansvarar för arbetet med inspektionens regelgivning och remissverksamhet. Enheten biträder inom myndigheten i juridiska frågor som är av principiell betydelse eller av särskilt komplicerad natur. Juridiska enheten svarar för bevakning och samordning av inspektionens internationella arbete. Enheten består av en chefsjurist och fem jurister, varav två med internationella arbetsuppgifter.

Tillsyn över behandlingen av personuppgifter

Verksamhetsgren 1

Verksamhetsgrenen omfattar information, regelgivning och rådgivning, inspektioner och hantering av klagomål enligt PuL, anmälningar om behandling av personuppgifter och förhandskontroller enligt PuL samt systemet med personuppgiftsombud. Verksamhetsgrenen omfattar också internationell verksamhet med undantag av den som rör kreditupplysning, inkasso samt polis- och tullsamarbetet. Totala kostnader och intäkter för verksamhetsgrenen redovisas i tabell nedan.

Tillsynsaktiviteter enligt PuL kan föranledas av klagomål från enskilda, uppgifter i massmedia eller inledas på Datainspektionens eget initiativ. Tillsynen bedrivs som fältinspektioner och inspektioner genom enkäter eller annan kontroll per telefon eller brev.

Tillsyn över behandlingen av personuppgifter (tkr)			
	2004	2003	2002
Kostnader	26 180	25 143	28 657
Intäkter	1 317	1 607	1 582

Information, regelgivning och rådgivning (PuL)

Under året har drygt 80 procent av informationsverksamheten rört PuL. Informationen om PuL har i första hand koncentrerats på utbildning av personuppgiftsombuden.

Föreläsningar och konferenser

Datainspektionens personal är efterfrågade föreläsare som under året höll totalt 122 föreläsningar om PuL på egna och andras konferenser, kurser och seminarier, vid utländska besök, samt hos myndigheter, företag och organisationer runt om i landet. Egna arrangemang har prioriterats. Under året har 21 seminarier anordnats speciellt för personuppgiftsombuden, se vidare avsnittet *Personuppgiftsombud* på sidan 18.

Under året arrangerades en grundkurs i PuL och i oktober anordnades konferensen ”Biometri, kommunerna och PuL” som samlade 100 deltagare. Intäkterna från seminarier, föreläsningar och konferens om PuL beräknas till 1 215 tkr (1 524 tkr år 2003 och 1 521 tkr 2002).

Webbplats

I december 2003 introducerades en ny webbplats som är anpassad efter reglerna för 24-timmarsmyndigheten. Under 2004 har funktionen trimmats in och vidareutvecklats. Under sista kvartalet har en konsultfirma genomfört en webbenkät med syftet att ta reda på mer om vilka som besöker Datainspektionens webbplats och vad de tycker om den. I en jämförelse med andra webbplatser som genomfört enkäten får Datainspektionens webbplats ett betyg över medel. Besökarnas synpunkter kommer att ligga till grund för det fortsatta arbetet.

Antalet besök under året har uppmätts till 135 000. Via webbplatsen kan man prenumerera på nyheter som läggs ut på webbplatsen. Vid årets slut fanns 2 600 webbprenumeranter.

Under jul och mellandagarna utsattes webbplatsen för en s.k. DDoS-attack. Mer än 100 000 datorer runt om i världen hade infekterats med ett virus som fick dem att besöka Datainspektionens webbplats i ett försök att överanstränga webbservern. Webbplatsen kunde dock hållas öppen, om än i begränsad omfattning. Incidenten har polisanmälts.

Call-center

Datainspektionens call-center är bemannat med två jurister som alla arbetsdagar besvarar frågor per telefon och e-post. Öppettiderna har förlängts under året. Call-centret besvarade under året 5 500 telefonfrågor om PuL, 1 000 fler än 2003. Antalet frågor om PuL per e-post uppgick till 2 400. Totalt besvarade hela myndigheten 11 000 frågor om

PuL under året, en ökning med 20 procent. De flesta frågorna kunde besvaras omgående, bara 172 stycken krävde särskild utredning. Frågeställaren får omedelbart besked om att frågan har diarieförts som ett ärende för vidare utredning.

Trycksaker

Alla Datainspektionens trycksaker kan hämtas gratis på webbplatsen. De kan också beställas i tryckt form, i vissa fall mot en avgift. Under året har Datainspektionen sålt informationsmaterial om PuL för 40 tkr (50 tkr år 2003 och 61 tkr 2002).

Större temainspektioner dokumenteras i rapporter. Under 2004 har tre rapporter publicerats: *Biobanker och personuppgiftslagen; Behandling av personuppgifter hos social- och miljöförvaltningen*, samt *Hur hanterar banker en ansökan om registerutdrag?*

Magazin Direkt är en periodisk skrift i 4-färg med reportage, nyheter och kommentarer i anslutning till Datainspektionens intresseområden. Fyra nummer har givits ut under året. Antalet prenumeranter på den tryckta utgåvan har ökat från 4 100 till 4 400. Andra trycksaker som har producerats under året är *Dina rättigheter enligt personuppgiftslagen*, *Årsredovisning för år 2003*, *Vi skyddar ditt privatliv i IT-samhället*, samt en reviderad version av *Personregistrering i Sverige*. I en kampanj riktad mot lärare har under året 7 500 exemplar av de två sistnämnda skrifterna distribuerats till skolor.

Mediekontakter

Press, radio och TV visar stort intresse för Datainspektionens områden och bidrar därmed till att sprida medvetenhet om integritetsfrågorna. Under året har debatter om DNA-register och biobanker avlöst varandra, men även registrering av trafikdata, personuppgifter på Internet och elektroniska patientjournaler har fått stort utrymme. Inom inkassoområdet har påstådda modemkapningar och bluffakturor fått stor uppmärksamhet.

Regelgivning och rådgivning

Datainspektionen utarbetar egna författningar med generella föreskrifter i serien Datainspek-

tionens författningssamling (DIFS). Inspektionen ger dessutom ut allmänna råd med rekommendationer i olika frågor. Föreskrifterna och råden kan hämtas på Datainspektionens webbplats eller beställas per telefon.

I enlighet med ett regeringsbeslut år 2003 har Datainspektionen gjort en genomgång av myndighetens föreskrifter och allmänna råd som berör företagande. Syftet var dels att identifiera onödigt betungande regler, dels att ange de åtgärder som vidtagits eller planerades att vidtas i syfte att minska den administrativa bördan för företag. Datainspektionen redovisade uppdraget till Finansdepartementet i maj 2004.

Rådgivningen om PuL har till stor del bestått av telefonfrågor. Förutom de allmänna förfrågningarna har personuppgiftsombuden vid 34 tillfällen utnyttjat sin möjlighet till samråd om hur bestämmelserna ska tolkas. Dessutom har vid många tillfällen representanter från myndigheter och företag besökt Datainspektionen för att diskutera sina specifika PuL-problem. Datainspektionens personal har även deltagit i flera nätverk med representanter från myndigheter, företag och organisationer där bl.a. frågor kring personuppgiftsbehandling diskuterats.

För att förenkla hanteringen av frågor har Datainspektionen tagit fram svar på de vanligaste frågorna. Dessa publiceras på inspektionens webbplats. Datainspektionen avser att fortlöpande ta fram och publicera ytterligare frågor och svar.

Datainspektionens informationsskrift *Personregistrering i Sverige* som dels innehåller information om de största och vanligaste personregistren, dels information om hur man får veta vad som finns registrerat om en, har reviderats per den 1 april 2004. Datainspektionen har under året även givit ut en ny skrift med information och konkret vägledning om de rättigheter som enskilda har när de anser att deras personliga integritet har kränkts och hur de kan göra för att få rättelse, t.ex. när uppgifter sprids via Internet.

Inspektioner (PuL)

Under året har 90 fältinspektioner och 26 enkätinspektioner inletts (116 resp. 184 under 2003). 296 inspektionsärenden avslutades under året, varav 121 fältinspektioner och 175 enkätinspektioner. Datainspektionen har koncentrerat sitt arbete på att avgöra äldre ärenden, dvs. på att få ned ärendebalansen. Denna prioritering har varit framgångsrik men har fått vissa konsekvenser för antalet inledda inspektioner.

Temainspektioner

I inspektionsverksamheten har tonvikten lagts på temainspektioner. En temainspektion är en bred och djup granskning av en bransch eller sektor som kräver mer tid och större resurser än en sedvanlig inspektion. Årets temainspektioner har genomförts dels som fältinspektioner, dels som enkätinspektioner.

- Den temainspektion som inleddes under 2003 avseende **kontroll av behandling av känsliga personuppgifter hos kommuner** har avslutats. Socialtjänstens och miljönämndens personuppgiftsbehandling kontrollerades hos totalt 119 nämnder. Även rutiner för hantering av sekretesskyddade personuppgifter samt personuppgifter på webbsidor kontrollerades. Tillsynen genomfördes i form av fältinspektioner och enkätinspektioner. En tredjedel av socialnämnderna saknade rutiner för att hantera sekretessmarkerade personuppgifter, vilket är anmärkningsvärt. Datainspektionen rekommenderar att inte fler handläggare än vad som är absolut nödvändigt ska ha tillgång till sådana uppgifter. Mindre än hälften av nämnderna har rutiner för hur en begäran om registerutdrag ska hanteras. En tredjedel av de inspekterade nämnderna lämnade ingen information alls till de registrerade. De som lämnade information uppfyllde i många fall inte de krav som finns i PuL. Gjorda iakttagelser och Datainspektionens ställningstaganden sammanställdes i en rapport (2004:1). För att komma tillrätta med bristerna har Datainspektionen tagit kontakt med Svenska Kommunförbundet. Datainspektionen har dessutom anordnat en konferens riktad till kommunerna.

- Förra året inleddes en temainspektion av hur personuppgifter om dem som lämnat prover till **biobanker** hanteras. Denna temainspektion har nu avslutats. Flera olika regelverk gäller för hur prover och personuppgifter vid biobanker får behandlas. Förutom biobankslagen gäller PuL och vårdregisterlagen när personuppgifter hanteras automatiserat (t.ex. i register) vid biobankerna. Om prover och personuppgifter ska användas i forskning gäller dessutom den nya etikprövningslagen. Datainspektionens granskning av sex olika biobanker visade att det i några fall var oklart var personuppgiftsansvaret låg. Dessutom framkom att de som lämnat prover till biobankerna i regel inte hade fått information enligt PuL om hur personuppgifter om dem behandlades vid biobanken. Framför allt visade det sig finnas ett stort behov av en vägledning för hur personuppgifter får behandlas vid biobankerna. Iakttagelser och en vägledning till hjälp sammanställdes i en rapport (2004:2).

- En temainspektion som påbörjades under 2003 avser **kontroll av hur banker hanterar begäran om registerutdrag**. Tillsynen genomfördes i form av enkätinspektioner riktade till 30 banker. Hälften av bankerna gjorde digitala inspelningar av samtal med sina kunder. En sådan inspelning kan vara behandling av personuppgifter. Själva inspelningen behöver inte ingå i registerutdraget, men banken ska informera om att man spelar in kundsamtalet. Endast varannan bank som spelade in samtal nämnde det i sina registerutdrag. Andra iakttagelser som gjordes var att en fjärdedel av bankerna inte lämnade någon information om varifrån uppgifterna hade samlats in. Vidare lämnade några ut uppgifter om andra personer än den som hade begärt utdraget – familjemedlemmar, medlåntagare, juridiska biträden m.fl. – vilket står i strid med PuL. Gjorda iakttagelser och Datainspektionens ställningstaganden sammanställdes i en rapport (2004:3).

- Inom ramen för ett samnordiskt projekt genomfördes en temainspektion för att kontrollera **behandling av personuppgifter i samband med**

1

ett **anställningsförfarande**. Inspektioner utfördes av respektive dataskyddsmyndighet i respektive land. I Sverige utförde Datainspektionen ett antal fältinspektioner. En av de fem myndigheterna fann inte några brister vid inspektionerna. Denna myndighet hade tidigare lämnat vägledning på arbetslivsområdet genom informationsinsatser av olika slag. Fyra av myndigheterna fann brister när det gäller informationen till de registrerade. Lika många myndigheter konstaterade brister/oklarheter när det gäller vilken information om arbetssökandena som samlades in, dvs. att man samlade in mer information – i vissa fall känsliga personuppgifter – än vad man har lagligen rätt till och utöver vad som kunde anses sakligt motiverat och relevant. Tre av myndigheterna fann brister när det gäller gallring, dvs. att personuppgifterna bevarades under en alltför lång tid. Datainspektionen har sammanställt en gemensam promemoria över generella frågeställningar och brister.

- Den temainspektion som påbörjades 2003 rörande **överföring av personuppgifter till tredje land från företag i Sverige** har avslutats med beslut i varje enskilt tillsynsärende. Tillsynen genomfördes med enkätinspektioner där ett antal företag fick svara på frågor utifrån detta tema. I de flesta fall där företag uppgav att de förde över personuppgifter till tredje land var det främst fråga om uppgifter om anställda. Övriga uppgifter som fördes över var uppgifter om kunder. Överföringen uppgavs i de flesta fall göras med stöd av samtycke eller avtal (t.ex. anställningsavtalet). Inspektionen hade ingen anmärkning mot något av företagen utan påpekade vad som är viktigt att tänka på i form av frivillighet när det gäller samtycke från anställda och vikten av att informera.

- En temainspektion avseende **sjukvården** genomfördes under året. Syftet var att kartlägga hur flödet av personuppgifter ser ut inom sjukvården och hur journaluppgifter lämnas ut mellan olika enheter inom sjukhus och mellan olika vårdinrättningar. Dessutom kontrollerades att de rutiner som tagits fram för att uppfylla vårdregisterlagens krav fungerade. Säkerheten för personuppgifterna kontrol-

lerades också, särskilt när uppgifter behandlas i trådlösa nät eller görs tillgängliga via Internet. Åtta landsting inspekterades. Totalt besöktes tolv olika vårdinrättningar (sjukhus och vårdcentraler) i dessa landsting. Beslut i tillsynsärendena kommer att fattas i början av 2005. Datainspektionen avser att härefter sammanställa en kortare informationskrift över gjorda iakttagelser.

- En temainspektion i syfte att kontrollera hur **kunduppgifter behandlas vid användandet av bonuskort** inleddes under året. Ett antal företag ombads inom ramen för en enkätinspektion att svara på ett antal frågor utifrån detta tema. Tillsynen var inte avslutad vid årsskiftet. Iakttagelser och Datainspektionens synpunkter är avsedda att sammanställas och redovisas i en rapport.

- Ytterligare en temainspektion påbörjades strax före årsskiftet. En arbetsgrupp ska kontrollera den **personuppgiftsbehandling som sker i samband med arbetsgivares övervakning av arbetstagaren**. Arbetet är en fortsättning på inspektionens tidigare arbete inom detta område, som utmynnade i Datainspektionens rapport *Behandling av personuppgifter för kontroll av anställda* (2003:3). Ett antal statliga myndigheter, kommuner, företag och organisationer ska inledningsvis inom ramen för en enkätinspektion svara på ett antal frågor utifrån detta tema. Tillsynen var inte avslutad vid årsskiftet. Iakttagelser och Datainspektionens synpunkter är avsedda att sammanställas och redovisas i en rapport.

Övriga inspektioner

Myndigheter och företag i Halmstad, Varberg, Falkenberg, Sundsvall och Härnösand har kontrollerats vid regionala inspektionsresor. Urvalet av objekt vid de regionala resorna har inriktats på verksamheter som behandlar känsliga uppgifter t.ex. försäkringskassan, arbetsförmedlingen, kriminalvården, läkar- och tandläkarpraktiker samt polisen.

Dessutom har 22 uppföljande fältinspektioner utförts hos objekt som tidigare har fått påpekan- den av Datainspektionen. Av de ca tio inspek- tioner som är avslutade har det i runt hälften av

fallen framkommit brister i hur objekten har rättat sig efter inspektionens tidigare påpekanden.

I samband med en inspektion hos ett fackförbund framkom att förbundet i strid med PuL lämnade ut uppgifter om medlemmars namn och adress för forskningsändamål utan att först inhämta de berörda medlemmarnas uttryckliga samtycke. Uppgift som avslöjar medlemskap i fackförbund är en känslig personuppgift som en facklig organisation inte utan vidare får lämna ut.

Vid en inspektion hos Arbetslivsinstitutet konstaterade Datainspektionen att institutet i flera forskningsstudier hade behandlat känsliga personuppgifter utan att ha laglig grund för detta. Ärendet kommer att följas upp.

En annan inspektion genomfördes hos Arbetsmarknadsstyrelsen för att komma tillrätta med brister som framkommit vid inspektioner hos arbetsförmedlingar tidigare år. Bristerna bestod bl.a. i att de inspekterade arbetsförmedlingarna behandlade personuppgifter om lagöverträdelse i strid med den lagstiftning som reglerar denna verksamhet. Ärendet kommer att följas upp.

En inspektion som utfördes hos Vägverket under 2003 har avslutats. Datainspektionen fann att verket behandlar känsliga personuppgifter i vägtrafikolycksregistret utan klart lagstöd i PuL. Inspektionen har tillskrivit Socialdepartementet och Näringsdepartementet och påtalat behovet av en författningsreglering.

Inspektionerna som utfördes förra året hos två företag i syfte att granska hur kunduppgifter behandlas vid användandet av bonuskort har avslutats. I ett fall fann Datainspektionen att företaget inte lämnade tillräcklig information till innehavare av kortet, bl.a. måste information lämnas om att uppgifter kan komma att användas för att ta reda på vad kunden har handlat i syfte att skicka riktad marknadsföring till kunden.

Annan kontroll

Utöver ovan nämnda inspektioner har tillsyn bedrivits genom kontroll per brev eller telefon. Under året inleddes 110 sådana tillsynsändanden, de flesta föranledda av klagomål. Se vidare avsnittet *Klagomål* nedan.

Tre tillsynsändanden (varav en fältinspektion) har avsett användning av biometriska uppgifter i skolor. Två av ärendena rörde användandet av fingeravläsning vid inloggning i datorer och ett ärende rörde användandet av fingeravläsning för kontroll av att skolmåltidsavgiften är betald. Datainspektionens styrelse beslutade att samtycke krävs för fingeravläsning vid inloggning i datorer. När det gäller fingeravläsning för kontroll av skolmåltidsavgiften är betald kom Datainspektionens styrelse fram till att kontrollen kan genomföras på ett mindre integritetskänsligt sätt och att fingeravläsningen inte är tillåten. Ytterligare tillsyn inleddes mot tre skolor som använde biometriska uppgifter för kontroll av att måltidsavgiften är betald. Två av dessa tillsynsändanden avslutades i början av 2005.

Tre tillsynsändanden har avsett användning av personuppgifter från kreditupplysningsföretag för marknadsföringsändamål. Tillsynen var inte avslutad vid årsskiftet.

Ett tillsynsärende har rört bevarande av uppgifter i Bolagsverkets handels- och föreningsregister respektive aktiebolagsregister. Datainspektionen fann att det är otillfredsställande från integritets synpunkt att skillnaderna är så stora när det gäller den tid under vilken uppgifter bevaras om å ena sidan ställföreträdare för bolag eller föreningar å andra sidan fysiska personer som har gått i konkurs. Datainspektionen har skrivit till Justitiedepartementet och Kulturdepartementet i syfte att uppmärksamma problematiken med nuvarande bestämmelser om arkivering och gallring av allmänna handlingar.

Ett tillsynsärende har rört en kommunal miljönämnds publicering av uppgifter på sin webbplats. Där fanns en lista med pizzerior och uppgift om de är godkända eller underkända på olika punkter. Datainspektionen bedömde att allmänhetens intresse av att få del av uppgifterna vägde tyngre än de registrerades intresse av skydd mot den integritetskränkning som en publicering kan medföra. Inspektionen tog hänsyn till att det inte rörde personernas privatliv. I ärendet fann inspektionen vidare att miljönämndens åtgärder att publicera uppgifterna på sin webbplats inte var en överföring till tredje land,

dvs. ett land utanför EU. Inspektionen utgick från att den som lagrade webbplatsen och tillhandahöll nämnden servertjänster var etablerad inom EU.

Det tillsynsärende som förra året föranledes av att ett landsting gav patienter direktåtkomst till sin egen sjukjournal via Internet har avgjorts i länsrätten. Länsrätten delade Datainspektionens bedömning att det enligt vårdregisterlagen bara är tillåtet att ge direktåtkomst till dem som behöver uppgifterna för sitt arbete, dvs. det var inte möjligt att ge enskilda patienter direktåtkomst till sin journal. En statlig utredning (Patientdatautredningen) har fått i uppgift att se över möjligheterna för patienten att via Internet ta del av uppgifter om sig själv.

Tillsyn PuL	2004	2003	2002
Påbörjade ärenden	229*	409	340
Avgjorda ärenden	407	251	324
Ingående balans	284	129	143
Utgående balans	105	284	129

* Varav tre rapporter

1

Klagomål (PuL)

Under året har det kommit in 456 klagomål som gäller PuL, jämfört med 421 klagomål 2003. Klagomålen har till största delen rört publicering av personuppgifter på Internet, direktadresserad reklam, gallring, användning av personnummer och information. Några klagomål har rört användandet av biometriska uppgifter.

Nästan en tredjedel av klagomålen har rört Internet. Anledningen till att denna grupp av klagomål är så pass stor beror delvis på att nya Internetrelaterade tjänster har lanserats på marknaden. Klagomål har, såsom tidigare år, många gånger rört privatpersoner som klagat på att de, utan att ha lämnat sitt samtycke, förekommer med personuppgifter på webbplatser (både enskildas och företags) och chatsidor. Det har även kommit in klagomål på webbplatser som innehöll personuppgifter som är känsliga enligt PuL.

Klagomålen på direktadresserad reklam har, i likhet med förra året, i många fall rört oönskad e-postreklam, avsaknad av adresskälla dvs. en uppgift om var man har hämtat in namn och adress till den man skickar reklamen och att företag skickar

reklam trots att den klagande har anmält s.k. direktreklamspärr. Klagomål har även avsett att det i många avtalssituationer ställs krav på att lämna personnummer för att få en tjänst eller vara. Tre klagomål har rört direktreklam som baserats på uppgifter från kreditupplysningsföretag.

En del klagomål har rört områden som faller utanför inspektionens tillsynsområde. I dessa fall har klaganden fått ett svar med information om gällande lagstiftning eller hänvisats till rätt instans. Många gånger har det rört förhållanden som berör tryck- och yttrandefriheten, regler som har företräde framför PuL. När det exempelvis gäller de nya Internetjänsterna "Hitta.se" och "Eniro.se" gäller reglerna om tryck – och yttrandefrihet varför publiceringen inte omfattades av PuLs bestämmelser.

Klagomålen har i många fall medfört att Datainspektionen har inlett tillsyn genom brev eller telefonkontakter eller som fältinspektioner. I en del fall har Datainspektionen hänvisat klaganden till att själv vända sig till den personuppgiftsansvarige. Det har framför allt gällt när klaganden har påstått att ett företag eller en myndighet har felaktiga uppgifter om honom eller henne, när klaganden har påstått att uppgifter om honom eller henne inte har gällrats trots att det borde ha skett och när klaganden inte har fått information om att uppgifter om honom eller henne behandlas. Även när klagomålet har rört publicering av uppgifter på Internet har det många gånger förekommit att Datainspektionen har hänvisat klaganden till den personuppgiftsansvarige. Tillsyn har som regel inletts om publiceringen har omfattat känsliga uppgifter, brottsuppgifter eller uppgift om personnummer. För att få en enhetlig bedömning av hur Datainspektionen ska använda sina resurser när det gäller personuppgifter på Internet har inspektionen tagit fram en policy för när tillsyn ska inledas och när polisanmälan ska göras.

Inkomna klagomål	2004	2003	2002
PuL	456	421	406
Datalagen	0	0	0
KuL	68	81	81
IKL	309	750	224
Totalt	833	1252	711

Anmälningar enligt PuL

Anmälningar enligt 36 § PuL

Personuppgiftsansvariga som inte har utsett och anmält ett personuppgiftsombud är enligt 36 § PuL skyldiga att till Datainspektionen anmäla behandling av personuppgifter som är helt eller delvis automatiserad. Anmälningarna förs in i ett offentligt register. Under 2004 har det kommit in 193 anmälningar om behandling av personuppgifter, att jämföra med 209 anmälningar 2003. Totalt finns nu närmare 2 600 anmälningar registrerade.

Det finns omfattande undantag från anmälningsskyldigheten i 3-5 §§ personuppgiftsförordningen och i Datainspektionens föreskrifter (DIFS 1998:2, omtryckta i DIFS 2001:1). Vidare finns undantag inom skatte- och tullområdena.

Anmälningar för förhandskontroll

Innan vissa särskilt integritetskänsliga behandlingar påbörjas ska de anmälas till Datainspektionen för förhandskontroll. Behandling av personuppgifter om genetiska anlag som har framkommit efter genetisk undersökning ska anmälas. Sådan behandling förekommer i forskningsstudier. Vissa behandlingar hos polisen, skattemyndigheterna, Tullverket och Kustbevakningen ska också anmälas för förhandskontroll.

Anmälningarna har handlagts med förtur eftersom Datainspektionen inom tre veckor måste meddela om den avser att vidta åtgärder med anledning av anmälan eller ej. Kravet på förturshantering och det rättsligt komplicerade området har i många fall medfört att handläggningen av anmälningarna har varit resurskrävande.

Under året har det kommit in totalt 132 anmälningar för förhandskontroll, jämfört med förra årets 200. Antalet anmälningar för förhandskontroll av behandling av personuppgifter i forskningsstudier har minskat jämfört med förra året. I år kom 118 sådana anmälningar in jämfört med 171 förra året. Minskningen i antalet anmälningar beror på att behandling av känsliga personuppgifter för forskningsändamål utan samtycke sedan årsskiftet inte längre behöver anmälas för förhandskontroll till Datainspektionen. Sådan

hantering av personuppgifter prövas istället av de forskningsetiska nämnderna enligt den nya lagen (2003:4) om etikprövning av forskning som avser människor. De förhandskontroller av forskning som Datainspektionen har gjort under året avser samtliga forskning där det förekommer behandling av genetiska personuppgifter som framkommit efter genetisk undersökning eftersom det endast är sådan behandling som alltså måste förhandskontrolleras.

Under året har det kommit in 14 anmälningar för förhandskontroll från polisen, en nedgång från förra årets 28. Årets anmälningar från polisen har bl.a. rört behandlingar som har samband med det internationella polissamarbetet och behandlingar i samband med trafikövervakning. Någon anmälan från Tullverket, skattemyndigheterna eller Kustbevakningen har inte kommit in.

Förhandskontroller			
Inkomna anmälningar	2004	2003	2002
Forskning	118	171	108
Polisen	14	28	66
Skattemyndigheten	0	0	0
Tullverket	0	1	0
Kustbevakningen	0	0	-

1

Ansökningar om undantag

Det har i början av året kommit in fem ansökningar från revisionsbyråer om undantag dels från förbudet i 21 § PuL mot behandling av personuppgifter om lagöverträdelser, dels från förbudet i 33 § PuL mot överföring av personuppgifter till tredje land. Ansökningarna avsåg personuppgifter om brottmål och brottmålsdomar avseende revisorer och överföring av personuppgifter till Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) i USA. Datainspektionen avsåg ansökningarna. Under hösten har det kommit in ytterligare en ansökan om undantag från förbudet i 21 § PuL mot behandling av personuppgifter om lagöverträdelser. Ärendet var inte avslutat vid årsskiftet.

Personuppgiftsombud

Vid årets slut hade totalt 5 631 personuppgifts-ansvariga anmält ombud, en ökning med 5,8 procent (regleringsbrevet för 2004 föreskrev att antalet skulle ökas med minst 5 procent). Under året har 307 nya anmälningar kommit in. Antalet fysiska personer som är ombud har ökat från 3 133 till 3 289 – ett ombud kan representera flera personuppgiftsansvariga.

Ambition är att ombudens kunskaper ska ligga på en hög nivå. Under året har 21 seminarier anordnats speciellt för ombuden: tio i Stockholm, fem i Göteborg, fyra i Malmö och två i Umeå. Det är tre fler än 2003 och sju fler än 2002. Ytterligare seminarier planeras under 2005. Seminarierna har utvärderats genom frågeformulär och 93 procent av deltagarna svarade att dagen hade uppfyllt deras förväntningar. En utvärdering av systemet med ombud har påbörjats genom s.k. fokusgrupper.

Ombuden har en särskild kontaktperson på Datainspektionen, en jurist som besvarar frågor per telefon och e-post och i mån av tid besöker arbetsplatser och håller föreläsningar. När ett nytt ombud anmäls till Datainspektionen, får han eller hon en specialdesignad pärm med informationsmaterial och författningar. Ombuden har också en egen avdelning på Datainspektionens webbplats. En stor del av kommunikationen med ombuden går via e-post. Se vidare i avsnitten *Information och regelgivning* på sidan 11 och *Erfarenheter av PuL* på sidan 21.

Samråd

Flera av personuppgiftsombuden har utnyttjat sin möjlighet enligt PuL att samråda med Datainspektionen vid tveksamheter om hur bestämmelserna ska tillämpas. Under året begärde 34 personuppgiftsombud samråd, att jämföra med 38 stycken 2003 och 50 stycken 2002.

Samråden har bl.a. rört behandling av personuppgifter i samband med kameraövervakning (om kameran riktar mot en plats dit allmänheten inte har tillträde är det Datainspektionen som har ansvaret för tillsynen under förutsättning att

materialet behandlas digitalt), information till den registrerade, utlämnande av uppgifter för marknadsföringsändamål och arbetsgivares s.k. prestationsmätning av arbetstagaren.

I ett ärende om kameraövervakning ansåg Datainspektionen att när man digitalt övervakar enskilda identifierbara personer innebär det en automatiserad behandling av personuppgifter oavsett om övervakningen lagras eller om bilderna bara visas på en bildskärm.

Övrigt

När en inspektion planeras begär Datainspektionen ofta att få ta del av den förteckning som personuppgiftsombudet ska föra enligt 39 § PuL. Ombudet får meddelande om när inspektion ska äga rum så att han eller hon kan delta. Vid många inspektioner är ombudet närvarande.

Många personuppgiftsombud har utformat informationsblad till de registrerade i samband med anmälningar för förhandskontroller enligt 41 § PuL och 10 § personuppgiftsförordningen.

Tillstånd enligt datalagen

Datalagen är fortfarande tillämplig för vissa behandlingar inom polisen. Under året kom det in 45 ansökningar om ändringar av datalagstillstånd. De avsåg, i likhet med förra året, till största delen anmälningsregistret Rationell Anmälnans Rutin (RAR).

Självreglering

Nationellt

Enligt personuppgiftsförordningen finns möjlighet för en organisation som företräder en väsentlig del av de personuppgiftsansvariga inom en viss bransch eller inom ett visst område att träffa en överenskommelse om hur personuppgifter ska behandlas inom branschen eller området (branschöverenskommelse). Om organisationen begär det ska Datainspektionen yttra sig över om överenskommelsen är förenlig med PuL och andra författningar som reglerar den behandling av personuppgifter det är fråga om.

En begäran om yttrande innebär normalt inte att ett färdigarbetat förslag lämnas in. De branschöverenskommelser som finns eller är under arbete har respektive branschorganisation arbetat fram i samråd med Datainspektionen.

Datainspektionen har tidigare år yttrat sig över tre förslag till branschöverenskommelser, en om direkt marknadsföring (Swedma), en om marknadsundersökningar (Svenska Marknadsinformationsföretag Smif) samt en om inkasso (Svenska Inkassoföreningen).

Under 2004 har Datainspektionen avgett två yttranden över slutliga förslag till branschöverenskommelser. Dessa yttranden avser ett förslag om utvidgning av branschöverenskommelsen om marknadsundersökningar från Smif respektive ett förslag från Svenska Inkassoföreningen om justering av dess förslag till branschöverenskommelse på inkassoområdet. Ytterligare två branschöverenskommelser är under beredning, nämligen ett förslag från Sveriges elevfotografers riksförbund om behandling av personuppgifter i skolfotoverksamhet och ett förslag från Sveriges Inkassoorganisation (Sio) om behandling av personuppgifter i inkassoverksamhet.

Ett tidigare förslag från Finansbolagens Förening avseende finansieringsverksamhet återkallades under året.

Internationellt

Den arbetsgrupp som har tillsatts enligt artikel 29 i dataskyddsdirektivet (29-gruppen) ska avge yttranden om uppförandekodexar (branschöverenskommelser) som har utarbetats gemensamt inom EU. Arbetsgruppen ska avgöra om förslagen överensstämmer med bestämmelserna om skydd för personuppgifter. År 2003 yttrade gruppen sig över Europeiska federationens för direktreklam (Fedma) europeiska uppförandekodex för användning av personuppgifter i direkt marknadsföring.

Internationellt (verksamhetsgren 1)

Dataskyddsdirektivet

EU-kommissionens första rapport om genomförandet av dataskyddsdirektivet innehöll ett arbetsprogram för åren 2003-2004. Programmet innehöll bl.a. ett samarbete mellan kommissionen och medlemsstaterna samt mellan kommissionen och dataskyddsmyndigheterna. En stor del av arbetet inleddes redan under 2003, t.ex. främjande av integritetshöjande tekniker eller s.k. Privacy Enhancing Technologies (PETs). Under 2004 har arbete skett i 29-gruppen som i rapporten uppmanades att arbeta vidare med vägledning i olika frågor.

Den 1 maj 2004 fick EU tio nya medlemmar. En förutsättning för dessa länders EU-inträde var att EU-lagstiftning på olika områden skulle ha genomförts till nationella regler. Ett sådant område var EG:s dataskyddsdirektiv. Samtliga nya medlemsstater har således regler för behandling av personuppgifter och representanter för dataskyddsmyndigheter i de nya medlemsstaterna ingår nu i Artikel 29-gruppen.

Under 2004 antogs en ny lag om behandling av personuppgifter i Frankrike och dataskyddsdirektivet är därmed genomfört i samtliga medlemsstater.

I början av 2004 inrättades den Europeiska datatillsynsmannen (EDPS). Den Europeiska datatillsynsmannen är ett oberoende tillsynsorgan som skall övervaka att EU:s egna institutioner tillämpar EG-regler om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter. Mer information om EDPS finns på: www.edps.eu.int. I och med inrättandet av datatillsynsmannen har den gemensamma tillsynsmyndigheten för Eurodac upphört (Eurodac är ett EU-gemensamt register över asylsökande och innehåller deras fingeravtryck).

29-gruppen

Datainspektionen medverkar i EU:s gemensamma tillsyn över och utveckling av dataskyddsdirektivet genom sina representanter i 29-gruppen. Gruppen

ska medverka till att direktivet tillämpas enhetligt i medlemsstaterna. Dessutom ska gruppen avge yttranden till EU-kommissionen om skyddsnivån i länder utanför EU samt ge råd till kommissionen om förslag till ändringar av direktivet.

Gruppen har under året arbetat med de frågor som EU-kommissionen tog upp i sin rapport från 2003. En av dessa frågor var behovet av mer enhetlig tillämpning av bestämmelserna om information till registrerade. I ett yttrande från november 2004 (WP 100) föreslår 29-gruppen hur sådan information skulle kunna ges för att uppfylla såväl dataskyddsdirektivets krav som de personuppgiftsansvarigas och de registrerades behov. Gruppen har också i november 2004 (WP 101) antagit en förklaring om hur man avser att arbeta vidare med att se till att reglerna om behandling av personuppgifter efterlevs i praktiken. Gruppen har bl.a. diskuterat möjligheterna att genomföra en synkroniserad EU-gemensam inspektion via de nationella tillsynsmyndigheterna. Under året har 29-gruppen också arbetat med frågan om förenkling av reglerna om anmälningsplikt för personuppgiftsbehandling. Detta arbete har huvudsakligen skett i mindre undergrupper och var inte avslutat vid årsskiftet.

En annan fråga som 29-gruppen har diskuterat och som har anknytning till kommissionens rapport och arbetsplan är frågan om förenkling av reglerna om överföring av personuppgifter utanför EU. Detta omfattar både ett förslag från internationella handelsorganisationer till andra standardavtalsklausuler än de som kommissionen antagit och under 2004 har diskussionerna gällt möjligheterna att godkänna interna företagsregler inom multinationella koncerner i fråga om behandling av personuppgifter.

Vid sidan av de frågor som föranletts av kommissionens rapport har 29-gruppen också lagt ned mycket arbete på andra frågor om behandling av personuppgifter. Gruppen har i ett yttrande från januari 2004 (WP 87) för tredje gången yttrat sig om skyddsnivån i USA för uppgifter om europeiska flygbolags passagerare. Efter att kommissionen beslutat att skyddsnivån i USA i detta avseende kunde anses adekvat har gruppen i ett

yttrande från juni (WP 95) understrukt vad som ändå bör gälla för överföringen av uppgifter till USA:s tullmyndigheter för att integritetsintrång inte ska uppkomma. I ett yttrande från september (WP 97) lämnade gruppen vidare förslag på hur information till passagerarna om överföringen av uppgifter till USA skulle kunna se ut. Liknande krav på överföring av uppgifter har kommit från Australien och Canada och 29-gruppen har även yttrat sig om skyddsnivån i dessa fall. I ett annat yttrande från augusti (WP 96) har 29-gruppen lämnat synpunkter på införandet av biometriska uppgifter i uppehållstillstånd och visum med beaktande av upprättandet av ett nytt europeiskt informationssystem avseende utfärdade viseringar.

I november (WP 99) uttalade 29-gruppen kritik mot förslaget från vissa medlemsstater (däribland Sverige) om obligatorisk lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpningsändamål. Gruppen ansåg att förslaget stred mot kravet på proportionalitet och mot de krav som ställs i artikel 8 i Europeiska konventionen om mänskliga rättigheter.

Under 2004 har 29-gruppen sammanträtt sex gånger i Bryssel (vanligen tvådagarsmöten). Därutöver har Datainspektionen deltagit i en undergrupp till 29-gruppen. Datainspektionen har också närvarat vid en hearing i Haag om s.k. Binding Corporate Rules som anordnades av den nederländska dataskyddsmyndigheten.

29-gruppens årsrapporter samt yttranden och rekommendationer finns på EU-kommissionens webbplats om dataskydd.

Konferenser och arbetsgrupper

Som ett led i det internationella samarbetet träffas dataskyddsmyndigheternas chefer varje år och diskuterar dataskyddsfrågor vid ett internationellt datachefsmöte, ett EU-datachefsmöte samt ett nordiskt datachefsmöte. År 2004 hölls det internationella datachefsmötet i Polen, EU-datachefsmötet i Nederländerna och det nordiska mötet i Danmark.

På nordisk nivå har förutom datachefsmötet hållits ett möte för handläggare och ett för teknisk personal.

Sedan EU-datachefsmötet i Finland 1999 hålls varje år två seminarier (workshops) där företrädare för EU-staternas dataskyddsmyndigheter samlas och diskuterar hantering av klagomål i syfte att underlätta och bidra till harmoniserade resultat samt att förbättra informationskanalerna mellan myndigheterna. Under 2004 arrangerades det första seminariet av Datainspektionen i mars. Det andra seminariet ägde rum i Tjeckien i november.

Datainspektionen har även deltagit i en arbetsgrupp (Berlingruppen) som på uppdrag av det internationella datachefsmötet behandlar frågor om dataskydd vid telekommunikation. Gruppen har under året sammanträtt vid två tillfällen.

Erfarenheter av tillämpningen av PuL

Information och rådgivning

Trots att PuL har varit i kraft ett antal år är efterfrågan på information och rådgivning om PuL fortsatt hög. Antalet telefonfrågor om PuL ökade med 20 procent. Behovet av information och frågorna till inspektionen rör alla områden i samhället och svårighetsgraden på frågorna varierar stort. Den tekniska utvecklingen medför hela tiden nya frågeställningar och behov av rådgivning.

Inspektioner

Vissa inspektioner har kunnat avslutas utan anmärkning. Vanliga påpekanden hos de inspekterade objekten har gällt IT-säkerhet, bristande information enligt PuL, att man i strid med PuL har sparat uppgifter som inte längre behövs samt att ändamålen med behandlingen inte har bestämts tillräckligt preciserat. Inspektionerna har också visat att det inom en del verksamhetsområden råder osäkerhet om vem som är personuppgiftsansvarig. Datainspektionen har för att komma till rätta med bristerna givit ut rapporter som har lämnats till inspektionsobjekten, media och branschorganisationer och därigenom fått stort genomslag. Inspektionen har, som tidigare sagts, även gjort uppföljningar med inspektioner på plats hos objekt där tillsyn tidigare visat på brister. I en del

fall har det visat sig att det brister i hur objektet följt Datainspektionens påpekanden.

När myndigheter har inspekterats har resultatet spritts till respektive central förvaltningsmyndighet som därmed haft möjlighet att informera "sina" myndigheter. Påpekanden från en inspektion har därmed kunnat spridas till ett stort antal myndigheter som handlägger samma typ av frågor.

Klagomål

Klagomål som rör PuL innefattar emellanåt frågor som rör behandling av personuppgifter som regleras i annan lagstiftning och där ansvaret för tillsynen över efterlevnaden är svårbedömd eller ligger under annan myndighet. Det kan exempelvis röra sig om behandling av uppgifter som omfattas av en avvikande integritetsskyddsbestämmelse i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och som därmed faller under Post- och telestyrelsens tillsynsansvar.

Anmälningar för förhandskontroll

Förhandskontrollerna är i många fall rättsligt komplicerade och ska behandlas med förtur, vilket gör dem resurskrävande.

Personuppgiftsombud

Systemet med personuppgiftsombud fungerar fortsatt tillfredsställande. Det har dock inte inneburit någon avlastning för Datainspektionen. Tvärtom har ombudens ambitioner med krav på utbildning, samråd och information krävt stora resurser. I gengäld har ombuden förbättrat integritetsskyddet på sina eller sina uppdragsgivares arbetsplatser. Detta är ombudens egen bedömning, som har kommit till uttryck i enkäter och Datainspektionen delar den.

Seminarierna som Datainspektionen anordnar har ofta lett till att ombud med likartade problem har inlett samarbete. Många av ombuden är ambitiösa, ordnar lokala PuL-utbildningar och utvecklar rutinerna på sina arbetsplatser.

Självreglering

En branschöverenskommelse kräver en betydande arbetsinsats, i första hand från branschen men

även från Datainspektionen. Den måste bygga på ett intresse från branschen, särskilt om den ska innehålla ett mervärde utöver reglerna i PuL. Datainspektionen har tidigare informerat ett relativt stort antal organisationer om möjligheten till branschöverenskommelser. Intresset var lågt.

Internationellt

Det internationella arbetet bidrar till en ökad samsyn på integritetsskyddsområdet i Europa. Det gäller tolkningen av den nya lagstiftningen mot bakgrund av det EU-gemensamma direktivet samt frågan om hanteringen av klagomål som har behandlats i gemensamma seminarier för EU:s tillsynsmyndigheter.

En annan erfarenhet som börjar bli tydlig är att deltagande i EU-gemensamt arbete ger ytterligare underlag för Datainspektionens tillämpning av den nationella lagstiftningen. Arbetsgruppen enligt artikel 29 i direktivet har tagit fram och publicerat ett antal rekommendationer och andra dokument som i enskilda nationella fall har givit vägledning vid tillämpningen av PuL. En annan erfarenhet är att det även kan vara nödvändigt att delta i underarbetsgrupper för att kunna tillvarata svenska tillsynsintressen.

Internet

Vid behandling av personuppgifter på webbsidor blir ofta PuL tillämplig. Datainspektionen får ägna mycket tid åt frågor om Internetpublicering och många av klagomålen till inspektionen rör personuppgifter på Internet. Det har visat sig att det i många fall är svårt att finna den som är personuppgiftsansvarig för de uppgifter ett klagomål rör. Det kan vara uppgifter som ligger på en server i utlandet och där det inte närmare framgår vem som svarar för innehållet.

Det förekommer inte sällan att en publicering på Internet rör förhållandet till tryck- och yttrandefriheten samt undantaget i 7 § PuL för behandling av personuppgifter för journalistiska ändamål. Från den 1 januari 2003 finns vidare möjlighet för den som har en webbplats att anmäla en ansvarig utgivare till Radio- och TV-verket och erhålla ett utgivningsbevis. Sådana webbplatser skyddas av

yttrandefrihetsgrundlagen och då gäller inte PuL. Hittills har det endast i något enstaka fall funnits utgivningsbevis som har hindrat inspektionen att utöva tillsyn enligt PuL. Vid årets slut hade det totalt utfärdats 175 utgivningsbevis. Dessa regler är i grunden komplicerade och svåra att överblicka för enskilda.

Registerlagstiftning

Vid sidan av PuL finns det numera ett stort antal författningar med särregler för behandling av personuppgifter. Författningar innehåller från integritetsskyddssynpunkt viktiga och noga övervägda bestämmelser. En erfarenhet som börjat framträda är dock att registerlagstiftningar inte alltid är utformade på ett sätt som passar den tekniska utvecklingen och den förväntade användningen av IT. Det kan även i vissa fall vara svårt att avgöra vilka bestämmelser i en registerlagstiftning som gäller i stället PuL.

Slutsatser, bedömning av verksamhetsresultatet och behov av åtgärder (PuL)

Information och rådgivning

Att allmänheten och andra som har att tillämpa PuL kan få information och råd om hur PuL ska tolkas är viktiga faktorer för att upprätthålla ett gott integritetsskydd. Behovet av information och rådgivning visar sig i att seminarier och konferenser är välbesatta och att det kommer många önskemål om föreläsningar. Även det stora antalet telefonfrågor och e-postfrågor visar detta. Mot denna bakgrund kommer inspektionen att fortsätta att avsätta stora resurser för detta ändamål. Särskilt effektiv är information och rådgivning till personuppgiftsombud. Vidare är call-centret ett överlägset rationellt sätt att besvara de flesta frågor som ställs till inspektionen. Webbplatsen bör förses med ytterligare frågor och svar om PuL samt utvecklas vidare enligt intentionerna för 24-timmarsmyndigheten.

Inspektioner

Inspektioner bör vara en alltjämt prioriterad verksamhet. En bra metod för inspektionsverksamheten är temainspektioner vars resultat sammanfattas i en rapport som sprids till berörda och press. Tema-inspektionerna med efterföljande rapportering bör fortsätta. Ett övergripande tema bör dock bestämmas. Inspektioner bör sedan genomföras inom ramen för temat i olika delprojekt.

Uppföljande inspektioner hos tidigare inspekterade objekt har visat att objekten inte alltid har åtgärdat av Datainspektionen påtalade brister. Även sådana inspektioner bör därför fortsätta. Eftersom Datainspektionen har koncentrerat sitt arbete på att få ned ärendebalansen är, såsom tidigare redovisats, antalet inledda inspektioner under året färre än föregående år.

Klagomål

Klagomål rör i vissa fall Post- och telestyrelsens område. För att säkerställa att behandlingen av personuppgifter inte medför otillbörligt intrång i enskildas personliga integritet kan det finnas ett behov av samarbete mellan myndigheterna. Datainspektionen och Post- och telestyrelsen bedriver sedan tidigare ett sådant samarbete. Det har förstärkts ytterligare under året. Motsvarande behov av samarbete kan uppstå även på andra områden.

Anmälningar enligt PuL

Ytterst få har begärt tillgång till inkomna anmälningar enligt 36 § PuL. Anmälningsförfarandet är nödvändigt för att uppfylla dataskyddsdirektivet, men enligt Datainspektionens uppfattning är det av tveksamt värde för integritetsskyddet. Systemet med personuppgiftsombud som för lokala, ständigt aktuella förteckningar över register och behandlingar torde vara mer ändamålsenligt. Ett sådant synsätt ligger också i linje med vad EU-kommissionen uttalar i sin första rapport om genomförandet av dataskyddsdirektivet.

Personuppgiftsombud

Utvecklingen av antalet personuppgiftsansvariga som anmäler ombud (2 400 under 2001, 890 under 2002, 330 under 2003 och 307 under 2004) tyder

på att de flesta verksamheter som har nytta av ombud, nu har skaffat det. Nu kommer många anmälningar om att ett tidigare ombud har ersatts av ett nytt, vilket medför att behovet av utbildning inte minskar i motsvarande takt.

Datainspektionen kommer att fortsätta att prioritera information och utbildning till ombuden.

Självreglering

Branschöverenskommelser synes passa få branscher. Det förefaller som om de flesta branscher föredrar systemet med personuppgiftsombud. Endast en ny branschöverenskommelse har tillkommit 2004. Målet i regleringsbrevet om att inspektionen under året skall avge yttranden över två nya överenskommelser har därför inte kunnat uppnås.

Internationellt

Deltagandet i internationella myndigheter, arbetsgrupper, möten och konferenser medför mycket för- och efterarbete och kräver även i övrigt stora resurser. Insatserna måste av resursskäl alltjämt begränsas till sådant som är obligatoriskt eller bör prioriteras av andra skäl.

Internet

Det kommer in många klagomål som gäller personuppgifter på Internet och de är i många fall svårutredda. Mot denna bakgrund och det faktum att Datainspektionen har begränsade personella resurser att avsätta för Internetärenden måste inspektionen fokusera på sådana företeelser, som är särskilt angelägna att följa och bevaka ur ett allmänt perspektiv. Inspektionen har också tagit fram en policy för handläggningen av dessa ärenden.

Bedömning av verksamhetsresultat

Datainspektionen har under året bedrivit verksamhet med i stort sett samma omfattning och inriktning som tidigare år. Allmänheten och de som behandlar personuppgifter har under året vänt sig till inspektionen med ett stort antal frågor. Personuppgiftsombuden har fortsatt efterfrågat utbildning och information från Datainspektion. Tillsynen har bl.a. bedrivits på områden där risk för missbruk föreligger och inspektionerna har

varit befogade. Enligt inspektionens uppfattning bidrar verksamheten klart till att skapa förutsättningar för att behandlingen av personuppgifter inte medför otillbörligt intrång i enskildas personliga integritet. Med hänsyn till vad som framkommit vid inspektioner och till att klagomålen till inspektionen är relativt få är det Datainspektionens uppfattning att det finns ett gott skydd för den personliga integriteten i Sverige. Det skall dock anmärkas att personuppgifter behandlas av ett oräkneligt antal aktörer i samhället och att Datainspektionen inte kan eller bör kontrollera all behandling av personuppgifter.

Datainspektionens sammanfattande bedömning är att målen för verksamhetsgrenen har uppnåtts.

Tillsyn och tillståndsverksamhet inom kreditupplysnings- och inkassoverksamhet

Verksamhetsgren 2

Verksamhetsgrenen omfattar tillsyn och tillståndsgivning enligt kreditupplysningslagen (KuL) och inkassolagen (IkL). I tillsynen ingår information, regelgivning och rådgivning, inspektioner, klagomålshantering samt internationell verksamhet inom området. Totala kostnader och intäkter för verksamhetsgrenen redovisas i tabell nedan.

Tillsyn och tillståndsgivning inom kreditupplysnings- och inkassoverksamhet (tkr)			
	2004	2003	2002
Kostnader	4 208	4 248	5 363
Intäkter	30	45	372*

* De högre intäkterna 2002 härrör från en stor inkassokonferens.

Information, regelgivning, rådgivning (KuL och IkL)

Under 2004 har cirka 20 procent av informationsverksamheten rört KuL och IkL. Det är en återgång efter en topp under 2003 som berodde på nära 3 000 frågor per telefon och e-post från personer som fått inkassokrav för påstådda besök på porrsidor på Internet. Sådant förekom även 2004, men i mindre omfattning. Frågorna om kreditupplysning minskade från 500 till 350.

Föreläsningar och konferenser

Under året har Datainspektionens personal hållit fyra föreläsningar om inkasso.

Webbplats

Under "Frågor och svar" finns avdelningar för KuL och IkL. Aktuella skrifter kan hämtas eller beställas. Listor över innehavare av inkasso- och

kreditupplysningstillstånd finns publicerade och de tillhör webbplatsens mest besökta avdelningar.

Call-center

Av telefonfrågorna till call-center rörde 1 500 (20 procent) inkasso. Det kan jämföras med 38 procent under 2003 och 16 procent under 2002. Totalt besvarade myndigheten 2 150 telefonfrågor om inkasso, att jämföra med 3 900 under 2003 och 1 100 under 2002. Det är en återgång till en mer normal nivå efter en topp under 2003, då 3 000 personer som fått inkassokrav för påstådda besök på porrsidor på Internet ställde frågor per telefon och e-post. Sådant förekom även i år, men i mindre omfattning. Tre procent av telefonfrågorna rörde kreditupplysning, vilket är en minskning. Under året kom dessutom ca 600 e-postfrågor om inkasso och kreditupplysning.

Trycksaker

Det är främst allmänheten som efterfrågar information om inkasso och kreditupplysning. Sedan många år finns lättillgängliga kostnadsfria skrifter. *Vårt att veta om inkasso* har totalt tryckts och spritts i 55 000 exemplar och *Vårt att veta om kreditupplysningar* i 35 000. Skrifterna kan också hämtas på Datainspektionens webbplats. I en kampanj riktad mot lärare har under året 8 000 exemplar av skrifterna distribuerats till skolor.

Mediekontakter

Inkassokrav för påstådda besök på porrsidor på Internet har lett till många artiklar och många intervjuer med Datainspektionens handläggare.

Regelgivning och rådgivning

Datainspektionen utarbetar egna författningar med generella föreskrifter i serien Datainspek-

2

tionens författningssamling (DIFS). Inspektionen ger dessutom ut allmänna råd med rekommendationer i olika frågor. I enlighet med ett regeringsbeslut år 2003 har Datainspektionen gjort en genomgång av myndighetens föreskrifter och allmänna råd som berör företagande i syfte att identifiera onödigt betungande regler samt angett de åtgärder som vidtagits eller planeras att vidtas i syfte att minska den administrativa bördan för företag. Datainspektionen redovisade uppdraget till Finansdepartementet i maj 2004.

På inkassoområdet finns föreskrifter och allmänna råd som har beslutats tidigare. De finns att hämta på Datainspektionens webbplats eller att beställa via telefon.

Rådgivningen har förutom frågor till call-center bestått av besök från myndigheter och företag.

Kreditupplysningslagen (KuL)

Inspektioner

Datainspektionen har under året inlett 29 tillsynsärenden enligt KuL, därav två inspektioner. Förra året inleddes 33 tillsynsärenden, därav åtta inspektioner. Anledningen till att antalet inledda inspektioner är mindre jämfört med förra året beror delvis på att det har kommit in färre klagomål i år jämfört mot förra året. Under året har 36 tillsynsärenden avslutats, därav tio inspektioner.

Allmänhetens klagomål handlar, liksom tidigare, i första hand om missvisande uppgifter i kreditupplysningsregistren och personupplysningar som beställs utan legitimt behov. Tillsynen har därför främst varit inriktad på dessa två områden. I likhet med förra året har de flesta kreditupplysningsföretagen rättat till felet och några vidare åtgärder från inspektionens sida har inte blivit aktuella.

Den i förra årsredovisningen beskrivna granskningen av de rättelserutiner som tillämpas av kronofogdemyndigheterna och de myndigheter som ger in större mängder uppgifter till Riksskatteverket och kronofogdemyndigheternas utskökningsregister har resulterat i en sammanställning över iakttagelser. Datainspektionen kom bl.a. fram till att kronofogdemyndigheterna tillämpar olika rättelserutiner, vilket fått konsekvenser för vilka

uppgifter som finns i kreditupplysningsföretagens kreditupplysningsregister.

Den närmare kartläggning av vilka tjänster ett antal kreditupplysningsföretag tillhandahåller med stöd av yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) som Datainspektionen inledde under förra året har avslutats. Datainspektionen kunde konstatera att marknadens fem största kreditupplysningsföretag tillhandahåller kreditupplysnings-tjänster som omfattas av bestämmelserna i YGL. Vidare kunde konstateras att företagen hos Radio- och TV-verket skaffat utgivningsbevis. Det innebär att kreditupplysningslagens bestämmelser om legitimt behov och omfrågningskopia inte behöver tillämpas när företagen lämnar ut kreditupplysningar via Internet. Den översyn av förhållandet mellan KuL och YGL som 2003 inleddes inom Justitiedepartementet var inte avslutad vid årsskiftet.

Tillstånd

Under året har det kommit in åtta ansökningar att bedriva kreditupplysningsverksamhet, att jämföras med två ansökningar förra året. Tre av årets ansökningar avsåg ändringar och omorganisationer inom företaget som redan bedriver kreditupplysningsverksamhet.

Klagomål

Under året kom det in 68 klagomål enligt KuL, vilket innebär en minskning från föregående år (81 vardera under 2002 och 2003).

I likhet med förra året ledde ungefär två tredjedelar av klagomålen inte till någon tillsynsaktivitet. I dessa fall avslutades ärendet med ett förklarande brev till den som klagat. I de fall klagomålet behövde utredas begärde inspektionen in en skriftlig redogörelse från det aktuella kreditupplysningsföretaget. I de fall utredningen utvisade att något fel hade begåtts, anmodades kreditupplysningsföretaget att vidta rättelse.

Slutsatser, bedömningar av verksamhetsresultatet och behov av åtgärder

Tillsynen utvisar att det fortfarande förekommer att personupplysningar lämnas ut i fall där beställaren, oftast en abonnent med direktuppkoppling

till kreditupplysningsregistret, saknar legitimt behov av upplysningen. Detta beror ofta på att kreditupplysningsföretagets abonnent inte har satt sig in i KuL:s regler. Det finns därför skäl att se till att kreditupplysningsföretagen på ett mer aktivt och tydligt sätt informerar sina abonnenter om gällande regelverk.

Det är fortfarande vanligt att kreditupplysningsföretag lämnar felaktig beställaruppgift på kreditupplysningskopiorna. I stället för den verkliga slutanvändaren anges då slutanvändarens ombud, t.ex. en inkassobyrå eller bank. Datainspektionen kommer att fortsätta att bedriva tillsyn i syfte att komma till rätta med detta problem.

Det finns skäl att även nästa år bevaka vilka effekter reglerna i YGL kommer att få för kreditupplysningsverksamheten, särskilt vad gäller legitimt behov och kreditupplysningskopia.

Den samlade bedömningen är att målet för verksamhetsgrenen har uppnåtts.

Tillsyn, KuL	2004	2003	2002
Påbörjade ärenden	29	33	39
Avgjorda ärenden	36	30	34
Ingående balans	17	14	9
Utgående balans	11	17	14

Tillstånd, KuL	2004	2003	2002
Inkomna ärenden	8	2	6
Avgjorda ärenden	5	4	8
Ingående balans	0	2	4
Utgående balans	3	0	2

Inkassolagen (IKL)

Inspektioner

Datainspektionen har under året inlett 171 tillsynsärenden enligt IKL, därav 29 fältinspektioner. Under förra året inleddes 161 tillsynsärenden, därav 25 fältinspektioner. Kritik har framförts i ungefär hälften av ärendena. 28 fältinspektioner har avslutats under året.

Möjligheten för gäldenärer att nå inkassoombudet har blivit bättre jämfört med förra året. Det gäller både tillgänglighet per telefon och per brev. Datainspektionen har vid inspektioner under året konstaterat att det fortfarande brister i kontakten mellan inkassoombudet och dess uppdragsgivare när det gäller underrättelser och betalningar direkt till fordringsägaren. Vidare har Datainspektionen noterat att brister finns vid ränteberäkning och angivande av beräkningsgrunden för räntan.

Datainspektionen har fortsatt att undersöka krav av äldre fordringar och noterat en klar förbättring rörande preskriptionshandlingen. Det finns dock anledning att fortsätta granska preskriptionsrutinerna då inkassobolaget övertar fordringsstockar. Datainspektionen bör granska denna fordringshantering under 2005.

Krav mot underåriga har fortsatt granskats under året. Det konstateras att kravrutinerna har förbättrats markant.

Datainspektionen har under verksamhetsåret haft samråd med Skatteverkets exekutionsavdelning rörande kvaliteten på kravärenden från inkassoombuden. Samarbetet avses fortsätta under 2005.

Under året har Datainspektionen fortlopande haft kontakt med de två branschorganisationerna inom inkassoområdet, Svenska Inkassoföreningen och Sveriges Inkassoorganisation (SIO). Datainspektionen har yttrat sig över ett förslag till branschöverenskommelse från Svenska Inkassoföreningen avseende personuppgiftsbehandling i inkassoverksamhet. SIO har i slutet av året inkommit till Datainspektionen med ett förslag till branschöverenskommelse, vilket fortfarande är under bearbetning.

Tillstånd

Under året har det kommit in 54 ansökningar om att få bedriva inkassoverksamhet (53 förra året). Totalt sett har antalet tillståndshavare ökat från 205 år 2003 till 214 år 2004. Anledningen synes vara en ökning av små inkassobolag (en- och tvåmansbolag). Ett par bolag som tidigare stått under Finansinspektionens tillsyn står numera under Datainspektionens tillsyn på grund av de ändrade reglerna i bank- och finansrörelselagen.

2

2

Klagomål

Antalet klagomål var under året 309 stycken (750 under 2003 och 224 under 2002). Det stora antalet klagomål 2003 berodde på en speciell typ av fordringar som bestod i påstådd uppkoppling mot porrsidor på Internet. Denna typ av fordringar har minskat under året. I vissa fall kan klagomålsärendena ofta avslutas med ett förklarande brev eller en informationsskrift. I andra fall begär Datainspektionen en redogörelse för inkassoärendet hos indrivaren. Då kan det ibland klarläggas att något fel inte har begåtts och ärendet kan avskrivas. Klagomålen har i många fall medfört att Datainspektionen har inlett tillsyn genom brev eller fältinspektioner.

Flera klagomålen beror på att gäldenärerna ställer frågor till Datainspektionen direkt istället för till inkassobolaget eftersom det kan finnas ett motstånd till att ringa direkt till indrivaren. Några klagomål beror på att gäldenärerna inte anser sig få tillräcklig information i kravärendet. Dessa kategorier av klagomål leder till kritik mot indrivaren. Datainspektionen meddelar sin uppfattning om hur indrivningen ska utföras för att följa god inkassosed i tillsynsbeslut.

Slutsatser, bedömning av verksamhetsresultatet och behov av åtgärder

Mot bakgrund av att krav mot underåriga har minskat finns inte anledning att under 2005 ägna denna fråga särskild uppmärksamhet.

De rutiner avseende underrättelse om invändningar och betalningar som kommit in direkt till uppdragsgivaren har dokumenterats väl. Efterlevnaden är emellertid fortfarande inte alltid såsom rutinerna föreskriver. Uppföljningen av detta bör fortsätta.

Grunden för fordran är fortfarande bristfällig i flera fall. Datainspektionen bör under 2005 fortsätta att granska detta hos de inkassobolag som hanterar stora fordringsmängder med hjälp av filöverföringar från sina uppdragsgivare.

Datainspektionens samlade bedömningen är att målet för verksamhetsgrenen har uppnåtts.

Tillsyn, IKL	2004	2003	2002
Påbörjade ärenden	171	161	179
Avgjorda ärenden	176	156	177
Ingående balans	17	12	10
Utgående balans	12	17	12

Tillstånd, IKL	2004	2003	2002
Inkomna ärenden	54	53	42
Avgjorda ärenden	50	55	40
Ingående balans	1	3	1
Utgående balans	5	1	3

Internationellt (KuL + IKL)

Behandling av personuppgifter för kreditupplysnings- och inkassoändamål faller under bestämmelserna i dataskyddsdirektivet (95/46/EG). Den arbetsgrupp som är tillsatt enligt artikel 29 i direktivet (se sidan 19) har tidigare i olika sammanhang diskuterat frågor om behandling av personuppgifter för kreditupplysningsändamål.

Datainspektionen har under året deltagit i ett EU-finansierat möte rörande inkassosamarbete inom EU. Inspektionen har även besökt Kredit tillsynet i Oslo, som handlägger tillstånd och tillsyn rörande inkasso i Norge, för utbyte av erfarenheter inom området.

Tillsyn över personregister inom polis- och tullsamarbetet

Verksamhetsgren 3

Verksamhetsgrenen omfattar information, regelgivning och rådgivning, inspektioner, hantering av klagomål samt internationell verksamhet, inklusive medverkan i EU:s gemensamma tillsyn enligt konventionerna på området. Totala kostnader och intäkter för verksamhetsgrenen redovisas i tabell nedan.

Tillsyn, polis och tull (tkr)	2004	2003	2002
Kostnader	986	899	1 433
Intäkter	2	1	0

Schengen

Sverige är sedan 2001 operativ medlem i Schengensamarbetet som har sin grund i ett avtal slutet i Schengen i Luxemburg 1985. Samarbetet bygger på ett gemensamt regelverk som innebär fri rörlighet för personer inom Schengenområdet men också ett polisiärt samarbete genom informationsutbyte och operativ samverkan mellan polis- och gränskontrollmyndigheter. Samarbetet har inneburit att passkontrollen mot 13 av EU-länderna har slopats. Storbritannien och Irland står utanför. Norge och Island deltar i samarbetet enligt ett särskilt avtal. Som hjälpmedel för samarbetet finns ett gemensamt informationssystem, SIS. Rikspolisstyrelsen ansvarar för den svenska delen av SIS. Datainspektionen är Sveriges nationella tillsynsmyndighet för hanteringen av personuppgifter enligt konventionen.

Schengenkonventionen är öppen för alla länder i EU. De tio nya medlemsländerna ingår ännu inte fullt ut i Schengensamarbetet.

Europol

Genom Europolkonventionen upprättades den europeiska polisbyrå Europol. Europols främsta uppgift är att vara ett kriminalunderrättelseorgan

för medlemsstaterna i EU och att vara ett hjälpmedel i kampen mot den internationella organiserade brottsligheten av allvarligt slag, t.ex. narkotikahandel. Europol behandlar personuppgifter dels i ett informationsregister, dels i olika analysregister. Europol samarbetar med de nationella polismyndigheterna via en nationell enhet i varje deltagande land. I Sverige finns den nationella enheten vid Rikspolisstyrelsen. Datainspektionen är Sveriges nationella tillsynsmyndighet för behandlingen av personuppgifter enligt konventionen.

De tio nya EU-medlemsländerna blir medlemmar i Europol när respektive land anslutit sig till Europolkonventionen och anmält detta enligt artikel 46 i konventionen.

TIS

För att bekämpa grövre brottslighet på tullområdet antogs år 1995 inom EU en konvention om tullinformationssystemet, TIS (på engelska: Customs Information System, CIS). Konventionen reglerar den del av TIS som avser bekämpning av brott mot nationella tullbestämmelser. Regler om tullinformationssystemet finns sedan tidigare också i en EG-förordning. Förordningen reglerar den del av TIS som avser bekämpning av brott mot EU:s gemensamma tull- och jordbrukslagstiftning. TIS kan betraktas som ett under rättelse- och spaningsregister där Tullverket ansvarar för den svenska användningen. Datainspektionen är Sveriges nationella tillsynsmyndighet för behandlingen av personuppgifter i TIS. De tio EU-medlemsländerna kan ansluta sig till TIS-konventionen enligt artikel 25 i konventionen.

Information och regelgivning (polis- och tullsamarbetet)

Polis- och tullsamarbetets andel av informationsverksamheten är försumbar. Allmänheten har i liten utsträckning vänt sig till Datainspektionen med frågor om polis- och tullsamarbetet. Verksamheten inskränker sig till information på webbplatsen, ett fåtal telefonfrågor och några presskontakter.

Datainspektionen utarbetar egna författningar med generella föreskrifter i serien Datainspektionens författningssamling (DIFS). Inspektionen ger dessutom ut allmänna råd med rekommendationer i olika frågor. Inga generella föreskrifter eller allmänna råd inom området har givits ut under året.

Inspektioner (polis- och tullsamarbetet)

Schengen

Datainspektionen har kontrollerat behandlingen av personuppgifter som utförs i det nationella Schengenregistret (N-SIS) av SIRENE-kontoret vid Rikspolisstyrelsen. Tillsynen genomfördes dels i form av en fältinspektion, dels genom skrivbordstillsyn. Kontrollen var inriktad på den behandling av personuppgifter som sker i anledning av att Sverige registrerar personer på spärllistan enligt artikel 96 i Schengenkonventionen över personer som ska nekas tillträde till eller uppehållstillstånd i Schengenstaterna. Det framkom inget vid tillsynen som föranledde någon åtgärd från inspektionen. Datainspektionen kommer fortlöpande att granska behandlingen av personuppgifter som utförs i N-SIS.

Europol

Datainspektionen har vid ett besök kontrollerat den behandling av personuppgifter som utförs av den nationella enheten vid Rikspolisstyrelsen. Inspektionen var inte avslutad vid årsskiftet. Datainspektionen kommer fortlöpande att granska den personuppgiftsbehandling som utförs nationellt i anledning av Europolkonventionen.

TIS

Datainspektionen har vid ett besök kontrollerat den behandling av personuppgifter som utförs av Tullverket i samband med det internationella tullsamarbetet. Inspektionen var inte avslutad vid årsskiftet.

Klagomål (polis- och tullsamarbetet)

Det har kommit ett klagomål i anledning av Schengensamarbetet. Ärendet, som föranledde en skrivbordstillsyn, föranledde inte någon åtgärd. Det har inte kommit något klagomål med anledning av tillämpningen av Europolkonventionen eller konventionen om tullinformationssystemet (TIS).

Gemensam tillsyn (polis- och tullsamarbetet)

Schengen

En gemensam tillsynsmyndighet i Bryssel övervakar den behandling av personuppgifter som utförs inom ramen för Schengensamarbetet. Företrädare för Datainspektionen ingår i myndigheten som under året har fortsatt att följa utvecklingen av det nya SIS-systemet (SIS II). Myndigheten antog sommaren 2004 ett yttrande med allmänna synpunkter på vad som bör beaktas under arbetet med SIS II. Under året har de nationella tillsynsmyndigheterna också inom ramen för ett gemensamt projekt inspekterat behandlingen av uppgifter om medborgare i tredje land på spärllistor (enligt artikel 96 i Schengenkonventionen). Den gemensamma tillsynsmyndigheten har en webbplats där myndighetens årsrapporter och yttranden m.m. publiceras⁹. Under 2004 har myndigheten sammanträtt vid fem tillfällen i Bryssel.

Representanter för dataskyddsmyndigheterna i de nya EU-medlemsländer som tillkom under 2004 deltar som observatörer tills dess att respektive land deltar fullt ut i Schengensamarbetet.

Europol

Den gemensamma tillsynsmyndigheten för Europol består av företrädare för de nationella tillsyns-

9. www.schengen-isa.dataprotection.org

myndigheterna i varje land. Datainspektionen är Sveriges nationella tillsynsmyndighet och företrädare för inspektionen ingår således i den gemensamma tillsynsmyndigheten. Myndigheten har under 2004 antagit sin andra verksamhetsrapport avseende november 2002 – oktober 2004. I mars 2004 utförde den gemensamma myndigheten en inspektion av Europol där man granskade flera olika analysregister.

Inom den gemensamma tillsynsmyndigheten finns också en särskild överklagandekommitté dit enskilda kan överklaga Europols beslut i fråga om bl.a. tillgång till och rättelse av uppgifter. Kommittén har under året mottagit tre klagomål varav ett avslutats. Under året har den gemensamma tillsynsmyndigheten och överklagandekommittén sammanträtt vid fyra respektive fem tillfällen i Bryssel. Dess verksamhetsrapporter och yttranden m.m. finns på myndighetens webbplats¹⁰.

Representanter för dataskyddsmyndigheterna i de nya EU-medlemsländerna deltar som observatörer tills dess att respektive land anslutit sig till Europolkonvention.

TIS

År 2001 inrättades en gemensam tillsynsmyndighet med uppgift att övervaka behandlingen av personuppgifter i den del av informationssystemet för tullsamarbete, TIS, som regleras i TIS-konventionen (CIS-konventionen på engelska). Företrädare för Datainspektionen ingår i myndigheten som under 2004 hållit fyra sammanträden i Bryssel. Myndigheten har antagit en arbetsordning samt riktlinjer för hur inspektioner av TIS ska utföras.

Beträffande de nya EU-medlemsstaterna gäller liksom för Schengen och Europol att dataskyddsmyndigheternas representanter deltar som observatörer till dess att respektive land anslutit sig till TIS-konventionen.

Övrigt

Sedan en tid pågår samarbete mellan de olika gemensamma dataskyddsmyndigheterna för att försöka samordna arbetet och för att förmedla ett sammanhängande budskap på de områden

som är av gemensamt intresse. Vid det europeiska dataskyddsmötet i Nederländerna inrättades en planeringsgrupp bestående av ordförandena för de gemensamma tillsynsmyndigheterna och ordföranden i artikel 29-arbetsgruppen samt den europeiska datatillsynsmannen. Vid det internationella datachefsmötet i Polen ansåg de europeiska myndigheterna att det behövdes ett forum där EU:s dataskyddsmyndigheter kan diskutera dataskyddskonsekvenserna av utvecklingen inom ramen för tredje pelaren. Under hösten 2004 har tillsynsmyndigheterna för Schengen, Europol och TIS hållit gemensamma möten vid tre tillfällen i Bryssel i syfte att skapa ett närmare samarbete sinsemellan.

Slutsatser, bedömning av verksamhetsresultatet och behov av åtgärder (polis- och tullsamarbetet)

Datainspektionen har under året inspekterat den svenska delen av systemet och inspektioner kommer att göras fortlöpande under år 2005. Datainspektionens bedömning är att inget framkommit vid tillsynen som kräver särskilda åtgärder.

När det gäller Europol, har det informationsregister som regleras i Europolkonventionen, fortfarande inte startat fullt ut hos Europol. Först när konventionen kommer att tillämpas i sin helhet kan effekterna av tillsynen bedömas.

Allmänheten har, i likhet med förra året, i liten utsträckning vänt sig till Datainspektionen i fråga om de nu beskrivna informationssystemen. Fastän systemen är förhållandevis nya bedömer därför inspektionen att allmänhetens medvetenhet om dem behöver ökas. Datainspektionen bör överväga hur inspektionens fortsatta arbete kan bidra därtill.

Kostnaderna för medverkan i internationellt samarbete redovisas på sidan 32.

På grundval av vad som här har nämnts är den samlade bedömningen att målet för verksamhetsgrenen har uppnåtts.

10. <http://europoljsb.ue.eu.int>

Övrig åiterrapportering enligt regleringsbrevet

Medverkan i lagstiftningsarbete och remissverksamhet

Kommittéarbete

Företrädare för Datainspektionen har under året deltagit som experter i Offentlighets- och sekretesskommittén (Ju 1999:06), Info-Säkutredningen (Fö 2002:06), Patientdatautredningen (S 2003:03), Utredningen om behandlingen av folkbokföringsuppgifter hos arkivmyndigheter (Ku 2003:03) och Integritetsskyddskommittén (Ju 2004:05).

Remisser

Arbetet med remisser är fortfarande omfattande. Under år 2004 har 83 remissyttranden avgivits (67 under år 2003 och 95 år 2002). Därtill kommer en stor mängd delningar, dvs. begäran om synpunkter på utkast till författningar, lagrådsremisser och propositioner.

Kostnader

Kostnaden för medverkan i lagstiftningsarbete och remissverksamhet har fördelats på de olika verksamhetsgrenarna och har uppgått till 3 812 tkr (3 288 tkr år 2003 och 5 376 tkr år 2002). Någon övrig verksamhet av detta slag finns inte att rapportera.

Information

Kostnaderna för den omfattande verksamheten med föreläsningar och seminarier täcks till stor del med avgifter. Alla trycksaker kan hämtas gratis på nätet. De kan också beställas i tryckt form, i vissa fall mot en avgift. Kostnader och intäkter redovisas under respektive verksamhetsgren. Några övriga informations- och utbildningsinsatser finns därför inte att rapportera särskilt. Totala kostnader och intäkter redovisas i tabell nedan.

Information	2004	2003	2002
Kostnader*	7 607	6 456	7 585
Intäkter	1 279	1 613	1 954
konferenser	1 055	1 404	1 585
föreläsningar	178	149	292
försäljning, trycksaker	46	60	77

* Kostnader redovisas netto efter avdrag för intäkter

Internationellt, kostnader

Medverkan i internationellt samarbete har redovisats under respektive verksamhetsgren. Något övrigt internationellt samarbete har inte förekommit.

För att länka samman det internationella arbetet med det nationella har medverkan i EU:s gemensamma tillsyn varit fördelade och ingår bland arbetsuppgifterna för ett tiotal av de anställda. Två anställda arbetar huvudsakligen med internationella frågor. De totala kostnaderna för det internationella samarbetet inom de olika verksamhetsgrenarna har varit 2 842 tkr jämfört med 3 164 tkr år 2003 och 4 901 tkr år 2002. Beloppen avser till större delen personalkostnader.

Datainspektionens utveckling till 24-timmarsmyndighet

Datainspektionen har under året fortsatt sitt arbete med att utvecklas till en 24-timmarsmyndighet. Den nya webbplatsen som invigdes i december 2003 svarar bättre mot de krav som ställs. En tydligare struktur ska hjälpa besökarna att lättare finna den information de söker. Stor vikt har lagts vid att skapa en användarvänlig webbplats som dessutom är anpassad för handikappades särskilda behov. Också personuppgiftsombud – en primär målgrupp för Datainspektionens informationsarbete – har varit med och provat ut den nya webbplatsen.

En arbetsgrupp har under 2004 arbetat med att göra prioriteringar för inspektionens fortsatta strävan mot 24-timmarsmyndigheten. Arbetet har resulterat i ett antal aktiviteter som ska genomföras under 2005. Webbplatsen ska bland annat kompletteras med information på lättläst svenska samt på ett antal invandrarspråk. Under året utkom också en ny version av vägledningen 24-timmarswebben. Arbetet med att utvärdera Datainspektionens webbplats mot vägledningens riktlinjer har inletts.

Med hjälp av en konsult har besökarnas profil och önskemål analyserats. Erfarenheterna från denna analys ska användas för att ytterligare användar-anpassa webbplatsen.

Uppdrag enligt regleringsbrevet

Datainspektionen har haft i uppdrag att etablera ett samarbete med de nya nämnderna för forskningsetisk prövning. Samarbetet har syftat till att åstadkomma en samsyn i fråga om behandling av personuppgifter. I uppdraget har bl.a. ingått att i lämplig omfattning granska de beslut nämnderna fattar enligt lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor. Inspektionen har också vid seminarier för ledamöter i etiknämnderna föreläst om och diskuterat frågor om tillämpning av PuL i forskningssammanhang. Vidare har inspektionen tillsammans med den Centrala etikprövningsnämnden arbetat med att harmonisera informationsmaterial om behandling av personuppgifter i forskningen riktat till forskare och deltagare i forskningsprojekt. Datainspektionen har i en särskild rapport till regeringen närmare redovisat hur uppdraget har genomförts.

Kompetensförsörjning

Redovisning för budgetåret 2004

Under året har fyra personer nyanställts och tre personer har lämnat verksamheten. Personalens sammansättning utgörs fortfarande av jurister och IT-specialister. Dessutom finns informatörer och administrativ personal.

Särskilda kompetenshöjande satsningar har gjorts genom bl.a. utbildning i engelska, presentationsteknik samt genomförande av ett benchmarkingprojekt.

Andelen kvinnor är totalt sett större än andelen män. Inom lednings- och kärnkompetensen är könsfördelningen emellertid numera relativt jämn. Stödkompetensen utgörs fortfarande enbart av kvinnor och någon förändring har inte under året kunnat genomföras.

Personalens åldersstruktur vid inspektionen är gynnsam. Under året gjorda nyanställningar har avsett yngre personer.

Andelen personal med annan etnisk och kulturell bakgrund än den traditionellt svenska har inte ökat.

Datainspektionen har inte haft några svårigheter att nyrekrytera personal med hög kompetens inom juridik och IT.

Mål för budgetåret 2005

Datainspektionens målsättning för kompetensförsörjningen är att inspektionen personal huvudsakligen bör utgöras av kvalificerade jurister och IT-specialister. Viss informatörskompetens måste också finnas. Målet för budgetåret 2005 är att öka andelen anställda med hög IT-kompetens.

Under året kommer de s.k. utvecklingssamtalen med de anställda att förbättras i avsikt att fördjupa dialogen om de anställdas möjligheter till och önskemål om fortlöpande utveckling i arbetet.

Den sneda könsfördelningen inom stödkompetensen bör om möjligt förändras. Gruppens låga rörlighet är dock ett hinder.

Åldersfördelningen kommer att förändras ytterligare genom en pensionsavgång under 2005.

Målen är även fortsättningsvis att öka andelen anställda med annan kulturell och etnisk bakgrund.

Mål för budgetåren 2006-2007

Målen på längre sikt är att Datainspektionens personal ska ha hög juridisk och IT-teknisk kompetens. Andelen anställda med IT-kompetens kan behöva öka.

Personalsammansättningen i de olika kompetensgrupperna ska spegla samhället i fråga om ålder, kön och etnisk bakgrund. Särskilda satsningar bör under denna tidsperiod göras för att öka andelen anställda med olika etniska och kulturella bakgrunder.

Inspektionen ser för närvarande inte några problem med att nyrekrytera personal vid de enstaka pensionsavgångar som kan bli aktuella i framtiden.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro	2004
Totalt sjukfrånvaro	8,4%
Långtidsjukfrånvaro (60 kalenderdagar)	81,7%
Kvinnor	13,4%
Män	0,3%
Åldersgruppen 30-49	9,7%

Styrelsen

Datainspektionens styrelse har sammanträtt sju gånger under verksamhetsåret. Styrelsen har bestått av generaldirektören och åtta andra ledamöter. Inga ersättare.

Utbetald lön och ersättning till generaldirektörerna samt ersättning till ledamöterna uppgår till totalt 1 028 410 kr.

Ordförande

Generaldirektör **Göran Gräslund** (fr.o.m. 1 april). Övriga uppdrag: Ledamot i Arbetsdomstolen (t.o.m. juni 2004). Ersättning: 7 669 kr. Lön: 632 484 kr. Förmån: Tjänstebil

T.f. generaldirektör **Leif Lindgren** (februari och mars 2004). Övriga uppdrag: Inga. Ersättning: 2 909 kr. Lön: 131 780 kr.

Generaldirektör **Ulf Widebäck** (avgick med pension den 1 februari 2004). Övriga uppdrag: Inga. Ersättning: 1 088 kr. Lön (inklusive ersättning för inestående semester): 147 545 kr.

Ledamöter

Politiskt sakkunnig **Marielle Andréasson Nakunzi**. Ersättning: 16 000 kr. Övriga uppdrag: Suppleant av Rättshjälpsnämnden.

Riksdagsledamot **Mats Berglind**. Ersättning: 12 000 kr. Övriga uppdrag: Inga.

F.d. riksdagsledamot **Margitta Edgren**. Ersättning: 8 000 kr. Övriga uppdrag: Ledamot i Vetenskapsrådets ämnesråd för humaniora och samhällsvetenskap.

Riksdagsledamot **Bertil Kjellberg**. Ersättning: 16 000 kr. Övriga uppdrag: Styrelseledamot i Stadsbacken AB, Svenska Kommunförsäkrings AB, Advokatfirman Bertil Kjellberg AB och Advokatfirman Stoltz Intressenter AB.

Personalman **Ylva Lindahl**. Ersättning: 16 935 kr. Övriga uppdrag: Inga.

Informationsdirektör **Åke Rangborg**. Ersättning: 16 000 kr. Övriga uppdrag: Inga.

Riksdagsledamot **Rigmor Stenmark**. Ersättning: 12 000 kr. Övriga uppdrag: Styrelseledamot i Statens Nämnd för Internationella Adoptioner och ledamot i Gentekniknämnden.

Riksdagsledamot **Majléne Westerlund Panke**. Ersättning: 8 000 kr. Övriga uppdrag: Ledamot i styrelsen för Statens Personadressregisternämnd, Exportkontrollrådet, KK-stiftelsen och Folkbildningsrådet. Vice ordförande i styrelsen för Högsolan i Halmstad och Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond.

Övriga uppdrag som anges är enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag styrelseledamot i aktiebolag och styrelse- eller rådsledamot i statliga myndigheter. Inga framtida åtaganden finns för ledande befattningshavare eller styrelseledamöter.

Personalföreträdare

Från ST Datainspektionen:

Birgitta Thormarker

Från Saco-föreningen:

Kristina Blomberg

Resultaträkning

(tkr)	Not	2004	2003
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		30 276	29 427
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	1 279	1 628
Finansiella intäkter	2	74	25
Summa		31 629	31 080
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	3	-22 817	-22 405
Kostnader för lokaler		-3 077	-4 424
Övriga driftkostnader		-5 075	-3 027
Finansiella kostnader	4	-15	-48
Avskrivningar och nedskrivningar		-384	-385
Summa		-31 368	-30 289
Verksamhetsutfall		261	791
Årets kapitalförändring	5	261	791

Balansräkning

(tkr)	Not	2004-12-31	2003-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	6	<u>78</u>	<u>133</u>
Summa		78	133
Materiella anläggningstillgångar			
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	7	<u>675</u>	<u>401</u>
Summa		675	401
Fordringar			
Kundfordringar		13	35
Fordringar hos andra myndigheter	8	497	288
Övriga fordringar		<u>6</u>	<u>8</u>
Summa		516	331
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	9	852	801
Övriga upplupna intäkter		<u>21</u>	<u>8</u>
Summa		873	809
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	10	<u>-2 568</u>	<u>-1 768</u>
Summa		-2 568	-1 768
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	11	<u>4 210</u>	<u>2 279</u>
Summa		4 210	2 279
SUMMA TILLGÅNGAR		3 784	2 185
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
Balanserad kapitalförändring	12	-2 028	-2 819
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		<u>261</u>	<u>791</u>
Summa		-1 767	-2 028
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	13	<u>162</u>	<u>365</u>
Summa		162	365
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	14	716	535
Skulder till andra myndigheter	15	1 237	849
Leverantörsskulder		1 376	426
Övriga skulder		<u>450</u>	<u>439</u>
Summa		3 779	2 249
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	16	<u>1 610</u>	<u>1 599</u>
Summa		1 610	1 599
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		3 784	2 185

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag

Anslag (tkr)	Not	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regl. brev	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Uo 01 46:03 ap 001 Ramanslag Datainspektionen	17	1 645	31 076	32 721	30 276	2 445
Summa		1 645	31 076	32 721	30 276	2 445

Finansieringsanalys

(tkr)	Not	2004	2003
DRIFT			
Kostnader	18	-31 188	-30 095
Finansiering av drift			
Intäkter av anslag		30 276	29 427
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	19	1 277	1 613
Övriga intäkter		74	25
Summa medel som tillförts för finansiering av drift		31 627	31 065
Ökning (-) av kortfristiga fordringar		-250	1 309
Ökning (+) av kortfristiga skulder		1 418	-2 442
KASSAFLÖDE FRÅN DRIFT		1 607	-163
INVESTERINGAR			
Investeringar i materiella tillgångar		-585	-242
Investeringar i immateriella tillgångar		-17	0
Summa investeringsutgifter		-602	-242
Finansiering av investeringar			
Lån från Riksgäldskontoret		565	289
- amorteringar		-384	-385
Försäljning av anläggningstillgångar		2	15
- därav medel som tillförts statsbudgeten		0	0
Summa medel som tillförts för finansiering av investeringar		183	-81
Förändring av kortfristiga fordringar och skulder		-57	94
KASSAFLÖDE TILL INVESTERINGAR		-476	-229
FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL		1 131	-392
SPECIFIKATION AV FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL			
Likvida medel vid årets början		511	903
Ökning (+) av tillgodohavande hos Riksgäldskontoret		1 931	2 204
Minskning (-) av avräkning med statsverket		-800	-2 596
SUMMA FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL		1 131	-392
Likvida medel vid årets slut		1 642	511

Tilläggsupplysningar och noter

(Belopp i tusental kronor där ej annat anges)

Tilläggsupplysningar

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

Myndighetens redovisning följer god redovisningssed och årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna. Bokföringen följer förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna.

Fakturor understigande 5 tkr exklusive moms har inte bokförts som period-avgränsningsposter per 2004-12-31.

Upplýsningar om avvikelser

Avvikelser från ekonomiadministrativa regler

Enligt regleringsbrev får Datainspektionen ta ut avgifter för varor och tjänster med stöd av 4 § första stycket avgiftsförordningen (1992:191) med belopp motsvarande 6 procent av de totala kostnaderna för myndighetens verksamhet utan hinder av den begränsning som följer av 4 § andra stycket.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas egenutvecklade dataprogram, förvärvade licenser och rättigheter samt maskiner och inventarier som har ett anskaffningsvärde om minst 10 tkr och en beräknad ekonomisk livslängd som uppgår till lägst tre år. Avskrivning sker enligt linjär avskrivningsmetod. Under anskaffningsåret sker avskrivning från den månad tillgången tas i bruk.

Tillämpade avskrivningstider

3-5 år	Egenutvecklade dataprogram, licenser, rättigheter
3-5 år	Maskiner och tekniska anläggningar
	Övriga kontorsmaskiner
	Inredningsinventarier
3 år	Datorer och kringutrustning

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp varmed de beräknas inflyta. Övriga omsättningstillgångar har tagits upp till anskaffningsvärdet enligt lägsta värdets princip.

Skulder

Skulder har tagits upp till nominellt belopp.

Ersättningar och andra förmåner

Arvoden till styrelseledamöter och ledande befattningshavare redovisas på sidan 34.

Anställdas sjukfrånvaro

Uppgifter om sjukfrånvaro, se sidan 34.

Noter

(tkr)

Resultaträkning

Not 1	Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2004	2003
	Utbildning och konferenser	1 054	1 404
	Konsultuppdrag	177	149
	Försäljning av publikationer	46	60
	Realisationsvinster	2	15
	Summa	1 279	1 628
Not 2	Finansiella intäkter		
	Ränteintäkter räntekonto i Riksgäldskontoret	74	25
	Summa	74	25
Not 3	Kostnader för personal		
	Lönekostnader (exkl arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal)	14 114	14 076
	Övriga kostnader för personal	8 703	8 329
	Summa	22 817	22 405
Not 4	Finansiella kostnader		
	Räntekostnader avseende räntekonto i Riksgäldskontoret	0	14
	Räntekostnader avseende lån i Riksgäldskontoret	15	27
	Övriga finansiella kostnader	0	7
	Summa	15	48
Not 5	Årets kapitalförändring		
	Periodiseringsdifferenser	261	791
	Summa	261	791

Balansräkning

Not 6	Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	2004-12-31	2003-12-31
	Ingående anskaffningsvärde	543	593
	Årets anskaffningar	17	0
	Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	0	-50
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-410	-356
	Årets avskrivningar	-72	-104
	Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	0	50
	Utgående bokfört värde	78	133
Not 7	Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
	Ingående anskaffningsvärde	2 015	3 219
	Årets anskaffningar	585	242
	Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	-177	-1 446
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-1 614	-2 779
	Årets avskrivningar	-311	-281
	Korrigerigering av tidigare års avskrivningar, nedskrivningar och uppskrivningar	177	1 446
	Utgående bokfört värde	675	401
	varav finansiell leasing	0	0
	Jämförelsetalen för 2003 justerade med en utrangering i december 2003		
Not 8	Fordringar hos andra myndigheter		
	Fordran ingående mervärdesskatt	460	277
	Övriga fordringar	37	11
	Summa	497	288
Not 9	Förutbetalda kostnader		
	Förutbetalda hyreskostnader	674	678
	Övriga förutbetalda kostnader	178	123
	Summa	852	801

Not 10	Avräkning med statsverket	2004-12-31	2003-12-31
	Ingående balans	-1 768	828
	<i>Avräknat mot statsbudgeten:</i>		
	Anslag	30 276	29 358
	<i>Avräknat mot statsverkets checkräkning:</i>		
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-31 076	-31 954
	Utgående balans	-2 568	-1 768
Not 11	Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		
	Beviljad räntekontokredit hos Riksgäldskontoret enligt regleringsbrev	3 169	2 995
	Anslagsmedel	4 210	1 645
	Avgifter	0	600
	Övriga medel	0	34
	Summa behållning på räntekonto	4 210	2 279
	varav kortsiktigt likviditetsbehov	0	0
	Det kortsiktiga likviditetsbehovet (30 dagar) täcks med ingående behållning samt anslagstilldelningen i januari. Faktorer som påverkar saldoutvecklingen är framförallt löneutbetalningar och anslagsinbetalningar.		
Not 12	Balanserad kapitalförändring		
	Periodiseringsdifferenser	2 028	2 819
	Summa	2 028	2 819
Not 13	Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser		
	Ingående avsättning	365	556
	Årets pensionskostnad	-5	39
	Årets pensionsutbetalningar	-198	-230
	Utgående avsättning	162	365
Not 14	Lån i Riksgäldskontoret		
	Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar.		
	Ingående balans	535	630
	Under året nyupptagna lån	565	289
	Årets amorteringar	-384	-384
	Utgående balans	716	535
	Beviljad låneram enligt regleringsbrev	1 500	1 500
Not 15	Skulder till andra myndigheter		
	Sociala avgifter	867	653
	Övriga skulder till andra myndigheter	370	196
	Summa	1 237	849
Not 16	Upplupna kostnader		
	Upplupna semesterlöner och löner inklusive sociala avgifter	1 335	1 390
	Övriga upplupna kostnader	275	209
	Summa	1 610	1 599

Anslagsredovisning

Not 17	Datainspektionen
	Uo 01 46:03 ap 001
	Ingående överföringsbelopp omdisponerat från anslaget 01 46:03 Datainspektionen. Anslaget har ny underindelning. Beviljad anslagskredit 466 tkr.

Finansieringsanalys

Not 18	Kostnader	2004	2003
	Kostnader enligt resultaträkningen	31 368	30 289
	Avskrivningar	-384	-385
	Avsättningar	204	191
	Kostnader	31 188	30 095
Not 19	Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
	Intäkter enligt resultaträkningen	1 279	1 628
	Realisationsvinst vid försäljning av anläggningstillgångar	-2	-15
	Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1 277	1 613

Sammanställning över väsentliga uppgifter

(tkr)	2004	2003	2002	2001	2000
Låneram Riksgäldskontoret					
Beviljad	1 500	1 500	1 500	2 000	2 000
Utnyttjad	716	535	630	767	854
Kontokrediter Riksgäldskontoret					
Beviljad	3 169	2 995	2 939	2 666	3 031
Maximalt utnyttjad	961	2 535	2 299	0	0
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	74	25	48	120	97
Räntekostnader	0	14	7	0	0
Avgiftsintäkter					
<i>Avgiftsintäkter som disponeras</i>					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	1 500	1 500	1 100	ET	ET
Avgiftsintäkter	1 279	1 613	1 954	2 082	1 190
Anslagskredit					
Beviljad	466	449	882	800	909
Utnyttjad	0	0	952	0	0
Anslag					
<i>Ramanslag</i>					
Anslagssparande	2 445	1 645	0	2 461	3 862
varav in-tecknat	0	0	0	587	0
Bemyndiganden	ET				
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st)	36	35	40	37	38
Medelantalet anställda (st)	40	39	43	40	39
Driftkostnad per årsarbetskraft	860	853	875	859	743
Kapitalförändring					
Årets	261	791	-772	-698	-34
Balanserad	-2 028	-2 819	-2 047	-1 349	-1 315

Stockholm den 16 februari 2005.

Marielle Andréasson Nakunzi

Mats Berglind

Margitta Edgren

Bertil Kjellberg

Ylva Lindahl

Åke Rangborg

Rigmor Stenmark

Majléne Westerlund Panke

Göran Gräslund

Produktion: Datainspektionen

Datainspektionen

Post: Box 8114, 104 20 Stockholm

Besök: Fleminggatan 14, plan 9, Stockholm

E-post: datainspektionen@datainspektionen.se

Webbplats: www.datainspektionen.se

Telefon: 08-657 61 00 Fax: 08-652 86 52